

HEA KODU PÄEVADE ERIVÄLJAANNE

RÄPINA RAHVALEHT

RÄPINA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUSE HÄÄLEKANDJA

juuni 2014

TASUTA

Eesti aianduse kodu kutsub sind!

Hea kodu päevad 6. – 7. juuni 2014

TASUTA TEGEVUSED KAHEL PÄEVAL!

Reedel, 06.06.2014

Kell 12–17 HEA KODU PÄEVADE KONVERENTS
Räpina loomemaja I korrusel näitustesaalis (Pargi tn 31).
Tule, kuula ja mõtle kaasa aianduse ja hea kodu teemadel koos oma ala tipptegijatega.
Pakutakse maitsvaid suupisteid traditsioonilistest hõrgutistest.
12.00–12.30 Registreerumine ja tervituskohv
12.30–12.45 Konverentsi avamine
12.45–13.30 Eva Luigas „Kas aiandus on orjandus?“
13.30–14.15 Jaan Kivistik „Mitmeotstarbelisi puittaimi kodus“
14.15–14.45 Kohvipaus
14.45–15.30 Enno Otsing „Kodukoht ja kodutunne“
15.30–16.15 Heiki Pärdi „Eesti talu ja eesti kodu“
16.15–17.00 Debatt

Kell 19 HEA KODU PÄEVADE AVAÕHTU
vana muusikakooli aias (Jõe tn 4).
Meeleolukas kultuuriprogramm, ansambel „The Five Beats“.
Pakutakse suupisteid tervislikest toitudest.

Kell 22 KONTSEERT „AAPO ILVES JA SÕBRAD“ Räpina loomemajas

Laupäeval, 07.06.2014

Kell 9–15 HEA KODU PÄEVADE MESS-LAAT Pargi tänaval
Mess-laadal on hea kodu temaatikaga omatoodangu müüjad kodumaalt ja piiri tagant.

Kell 9–15 LASTE LAAT loomemaja taga
Lapsed müüvad enda valmistatud tooteid ja kasutatud tarbeesemeid.

Kell 9.30–13 VÕISTLUS
Käsitöö palkmajaehitajate kutsevõistlus 2014 loomemaja esisel platsil (korraldab Eesti Puitmajaliit).

Kell 10–15 TÖÖTOAD
Loomemaja I korrus
Külmkapi magnetite valmistamine – meisterda omanäoline vintagestiilis külmkapi magnet, kel soovi kasutada magnetil oma fotot, tasuks see kaasa võtta (juhendab Mailis Kämbre).
Käsitsi paberi valmistamine – vanast paberist uue valmistamine (juhendab Eret Arbma).
Keraamika töötuba – keraamikakojas saab oma kätega voolida savist seinaplaadi ja kaunistada selle šablooni abil angooibi ehk värvilise saviga. Plaadid saab kätte loomemajast peale põletust alates 23. juunist (juhendavad Helemall Maask ja Krista Nagel).

Loomemaja II korrus
Kangastelgede töötuba – kangatoas on võimalik tutvuda kangastelgedega. Tule julgelt ja koo mõni rida hea kodu päeva vaipa, et tulevikus kududa endale oma vaip (juhendab Eva Sala).
Käsitöö töötuba – soovijatel võimalus õmmelda endale mobiilikott, siiludega pall, võtmehoidja või kaunistatud poekott. Igaüks leiab endale jõukohase töö! (juhendavad Maarja Zupsmann ja Karin Otsus).
Ehete töötuba – teeme ripatseid klaasikildudest, lihvimise servad ja joodame vaskteibi abil ripatsiks (juhendab Irina Bobkova).

Loomemaja esine plats
Vana maja nõustamine (juhendab Margus Palolill)
Savikrohvi töötuba – võimalus tutvuda erinevate savi- ja lubikrohvi näidistega. Töökojas valmib tadelaktist lillepot (juhendab Jaana Narrusk, OÜ Savimees).

Aianduskooli parkla (Pargi tn 32)
Moodne taaskasutus (juhendavad Ille Rämmer ja Mari Kala)
Keskonnakaitse töötuba (juhendavad aianduskooli õpetajad ja õpilased)
Floristika töötuba (juhendavad aianduskooli õpetajad ja õpilased)

Kell 10–15 RÄPINA VALLA TUTVUSTUS Sillapää lossi juures
Räpina valla külastustelk (Räpina Vallavalitsus ja allasutused)
Räpina Ühisgümnaasiumi telk (Räpina Ühisgümnaasiumi õpilased)
Räpina Muusikakooli telk (Muusikakooli õpetajad ja õpilased)
– Kell 10.00 klaveri õpituba
– Kell 10.20 viiuli õpituba
– Kell 10.40 flöödi õpituba
– Kell 11.00 löökpilli õpituba
– Kell 11.30 klarneti õpituba

– Kell 11.50 saksofoni õpituba
– Kell 12.10 vaskpilli õpituba
– Kell 12.30 akordioni õpituba
– Kell 12.50 kitarril õpituba
– Kell 12.00–12.30 laulu eriala huviliste konsultatsioonid muusikakooli ruumides
Peale telgis lõppevat õpituba on võimalus jätkata pillitutvusi muusikakoolis.

Laste mängumuru (Räpina Lasteaed Vikerkaar)

Tervisetelk (AS Räpina Haigla ja Räpina Apteek OÜ)

– Tervisenõustamine
– Tervisenäitajate hindamine
– Tervislikud salatid
– Elustamisõpetus
– Loengud ja konsultatsioonid
– Kell 11 ja 13.30 elustamisõpetus
– Kell 14 lemmikloomade terviseedendamine

Räpina Avatud Noortekeskuse telk (juhendavad noorteka noored ja töötajad)

– Näomaalingud
– Trummimängu õpetamine
– Noorte küpsetatud saiakeste müük
– Puidust lõikelaudade ja kuumaaluste meisterdamine
– Käelised tegevused

EKSKURSIONID

Kell 10 Jäätmeteemalise õppeklassi tutvustus kogunemine keskkonnamaja ees, Kalevi 1a

(juhendab Mari Kala, Keskkonnaamet), lisainfo ja registreerimine tel +372 799 0914

Kell 11 Vana talumaja taastamise nõustamine Räpina lähisel buss väljub Räpina keskväljakult

(juhendab Andres Uus, MTÜ VanaAjaMaja), lisainfo ja registreerimine andres@hobbiton.ee

Kell 10, 11, 12 ja 13 Ekskursioon Räpina Paberivabrikus kogunemine paberivabriku Pargi tänava

poolse ukse juures (juhendab Mihkel Peedimaa)

Kell 10, 11, 12 ja 13 Pargimatkad Eesti liigirikkaimas pargis – dendroloogia ja park kogunemine

Sillapää lossi ees (juhendavad Toivo Lees, Helve Eesmaa, Malle Terepson-Madisson)

Kell 10, 11, 12 ja 13 Räpina Aianduskooli kollektioonaedade tutvustus – lilled ja kogud

kogunemine Sillapää lossi ees (juhendavad Jaana Vaino, Anu Käär)

Kell 9–15 NÄITUSED
Kunstringi näitus „Seitsme maa ja mere taga“ loomemaja näitustesaalis
Rehielamute näitus „MOODNE REHEMAJA. ARHAILISE RUUMI UUESTISÜND“ loomemajas
„Aasta puitehitis 2013“ konkursile esitatud parimad puithooned loomemaja ustel
Räpina Rahvakooli õpiringi „Lõimelõng“ käsitöö näitus Sillapää lossi I korrusel
Räpina Rahvakooli klaasi- ja keraamikakäsitööde väljapanek Sillapää lossi I korrusel
Muuseumi näitus „Aianduskool 1924–1984“ Sillapää lossi I korrusel
Helve Eesmaa fotode näitus „Loodus südames“ Räpina Muusikakoolis
Räpina Aianduskoolis:
• Kalju Johansonil maalide näitus „Räpina vaated“ IV korrusel
• Aianduskooli õpetajate ja õpilaste väljaantud raamatute väljapanek raamatukogus
• Erinevad näitused (kooli ajalugu, õpilastööd jne) II korruse klassides
• Muuseumi näitus „Räpina kultuurielu viimasel 100 aastal“ saali fuajees

Kell 10–17 MUUSEUM
Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseum Sillapää lossi I korrusel

Kell 15–16 KONTSEERT
„Martina Vörk ja tema klaveriõpilased“ Sillapää lossi II korrusel

Kell 9–13 ISTIKUTE MÜÜK
Räpina Aianduskooli kasvuhoones

Kell 10.15, 11.15, 12.15 KULTUURIPROGRAMM
Messikülastuste tuju eest hoolitsevad päevajuht, kohalikud kultuuri- ja õpilaskollektiivid. Üles astuvad
Räpina flamenkotantsijad, Jaak Eenloo ja Hillar Surva, Räpina kammerkoor Sillapää lossi ees.

Maanteeameti liiklusohutusosalased tegevused kogu perele!

Tegevused laste mängumurul lasteaialt Vikerkaar Sillapää lossi juures.
Lastele tegevused kogu päevaks!

Mess-laad, näitused, nõustamis- ja õpitoad
on avatud külastajate huvi korral kava kellaaegadest kauem.

NB! Kavas võib esineda muudatusi!

Lisainfo:
Ester Lemats
+372 799 9512, +372 5329 2980
ester@rapina.ee
www.rapina.ee

Mess-laadal müük:
Leo Kütt
+372 521 8202
leo@ariabi.ee
www.loomemaja.ee

Räpina Rahvalehe hea kodu päevade erileht antakse välja piiriülese koostööprojekti „Regeneration of parks as integral parts of historical heritage“ raames. Projekti kaasrahastab Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi Eesti–Läti–Vene piiriülese koostöö programm 2007–2013 ja Programmis osalevad riigid ning Euroopa Liit ei vastuta teabeedastuse materjali sisu eest, mis on ettevalmistatud toetusesaajate või tööd teostavate partnerite poolt. Seepärast peab lisama alljärgneva vastutatusesätte igale projekti väljaandele: Käesolev dokument on koostatud Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi Eesti–Läti–Vene piiriülese koostöö programmi 2007–2013 rahalise abiga. Dokumendi sisu eest vastutab ainuisikuliselt Räpina Vallavalitsus ja mitte mingilgi tingimustel ei saa tõlgendada dokumendi sisu Programmi, Programmis osavate riikide ja Euroopa Liidu seisukohti peegeldavana. Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi Eesti–Läti–Vene piiriülese koostöö programm 2007–2013 toetab rahaliselt ühiseid arendustegevusi regiooni konkurentsivõime parandamiseks, kasutades ära regiooni potentsiaali ja soodsat asukohta Euroopa Liidu ja Vene Föderatsiooni vahelisel ristteel. Programmi koduleht on www.estlatrus.eu. Projekti kohta saab rohkem infot Räpina valla kodulehelt www.rapina.ee, +372 799 9512 või ester@rapina.ee.

HEA KODU PÄEVADE KONVERENTS

6. juunil 2014 kell 12 Rápina loomemaja I korrusel

KONVERENSI TEEMAD JA ESINEJAD

Mitmeotstarbelisi puittaimi koduaeda

Jaan Kivistik

Viljapuude valges õitevahus võrad annavad aedadele nädalaks-paariks nostalgiahõngulist ilu. Ka valmivate viljadega puude vastu pole iluadnel midagi. Ussitanud ja mädanevate viljade varisemine enam ei meeldi. Nende koristamine nõuab aega ja kui sellele lisandub mure saagi kasutamise pärast, siis kirutakse päeva, mil noored viljapuud kergemeelselt koduaeda kasvama pandi.

Aeg, mil kaheksakümnendate aastate toitlusprogrammide vastukaaluks aedade kujundamisel igasugusest söödavast hoiduda püüti, sai mööda. Aiakujundajad on mõistlikule keskteele sammukese lähemale astunud ja ühendavad väikeaedades meelsasti ilusa tulusaga. Üha enam hinnatakse söödavaid ilutaimi, millised teinekord ka ravim- või meetaimedeks osutuvad.

Söödavate väikeste viljadega marjataimede eeliseks viljapuude ees on see, et kasutamata jäänud saak ei häiri silma nii palju kui puu alla varisenud viljad. Oranžkollased astelpajud kaunistavad aeda seni, kuni linnud nad ükskord koristavad.

Liike valides saab luua aia, kus aastaringiselt on midagi suhu pista. Veebruaris võime sõbrale pakkuda hariliku lodjapuu okstelt veripunaseid vilju, mille võrtsikas sisemuses lapik südamekujuline luuseeme peidus. Pärast lume sulamist on mõnus koduaia peenralt eelmise sügise jõhvikaid noppida. Uue suve esimeste viljadena valmivad juuni alguses sinised kuslapuumarjad.

Tasub mõelda, kas väljajuuritavate liigsete viljapuude asemele võiks mõnd siin pakutud marjataime istutada. Saagi saamiseks on hea mitu sorti või seemiktaime (vajadusel ka emas- ja isastaim) lähetikku või lausa ühte auku istutada, et tagada õitsemisaegne viljastumine.

Sinine kuslapuu *Lonicera caerulea* erineb mürgiste viljadega perekonnakaaslastest söödavate piklike marjade poolest. Aretustööga on saadud maitsevaid sorte. Hinnatav eelkõige varajase valmimisaja tõttu. Olen üksikudel aastatel esimesed marjad söönud mai lõpus.

Kuldsõstar *Ribes aureum* on läikivate lehtede ja kollaste õitega põõsas, kellel omapärase maitsega marjad. Taim on vastupidav külmale ja taimekahjustajatele. Atraktiivsust lisab lehtede punane sügisvärvus. Marjade saamiseks kasvatame kolme aianduskooli sorti 'Radolf', 'Rami' ja 'Raadu' ning läti sorti 'Laila'.

Viinapuu *Vitis* sortidest on rohkem tuntud Lätis aretatud 'Zilga'. See kauni lehestiku ning punase sügisvärvusega sort ei vaja talveks katmist ning sobib asendama teisi liaane päikeselises kasvukohas. Lõuna-Eestis võib siniste marjadega 'Zilga' kahjustada ebajahukaste. Seni pole haigestunud sama värvi marjadega talvekindlad 'Hasanski Sladki' ja 'Albo Varheaja'.

Südaja aktiniidia *Actinidia kolomikta* maitsevad marjad sisaldavad palju C-vitamiini. Marjade saamiseks tuleb emastaimel lähedusse istutada isastaim või kasvatada kahesooliste õitega sorte. Üks selline on 'Krupnoplodnaja'. Taimed, mille õites on tolmukad, ehivad end õitseaajaks uhkesse valge-roosalaiguliste lehtedega pulmarüüses.

Kirss-kontpuu *Cornus mas* on lõunamaine puuviljataim, kes viimastel aastakümnetel Eestiski sageli viljub. Kollased tillukesed õied puhkevad aprillis enne lehtmist. Oksi saab toas juba jõuludeks õitsemata ajatada. Punased või kollased luuviljad kõlbavad keediseks ja soolatuna asendamiseks oliive.

Hariliku astelpaju *Hippophaë rhamnoides* oranžikad luu-

viljakesed sisaldavad mitmeid vitamiine ning raviomadustega õli. Unustada ei tohi aga isastaimi istikut, mille võiks aiaraumi kokkuhoidmiseks istutada emastaimiga ühte istutusauku. Eriti värvikate viljadega on 'Otradnaja'.

Harilik jõhvikas *Oxycoccus palustris* sobib kasvama turbaaeda teiste hapulembeste taimede naabruses. Kodumaiste jõhvikate kasvatamiskogemusi saab Võrtsjärve idakaldal asuvas Marjasoo talus. Eesti Aiandusliidu puuviljanduskomisjoni poolt soovitatud jõhvikasordid valiti kohalikes rabades kasvavate taimede seast.

Foto: Felix Buschmann

Autorist

Olen pensionär ja aiandusõpetaja. Sündisin Harjumaal Kose vallas. Rápina seotud olen alates aastast 1960, kui aianduskooli õppima tulin. Meeldivad siinne soe suvi ja mõnusad inimesed. Sillapää külas asuvas aias kasvatatakse kirjeldatud puittaimi ja üle 50 viinamarjasordi. Peamiselt õpilastele mõeldes olen koostanud õppekirjandust puuviljandusest ja viinamarjakasvatusest. Lugu mitmeotstarbelistest aiataimedest on katkend Rápina Aianduskooli 90. sünnipäevaks ilmuvast raamatust „Rápina inimesi ja taimi“.

Kodukoht ja kodutunne

Enno Ootsing

Oma ettekandes keskendun arutlusele kodukoha ja kodutunde üle.

Viimastel aastatel on algatatud mitmeid üle-eestilisi kampaaniaid ja üleskutsesid Eesti territooriumi ühtlaseks haldamiseks ja elu edendamiseks kõigis piirkondades. Sageli märgitakse Kagu-Eestit mahajäänud piirkonnana. Need väited põhinevad kindlasti mingitel statistilistel näitajatel, enamasti sissetulekute võrdlusel ja tööhõivel. Samal ajal räägitakse palju ka elamisväärsusest, keskkonnast, puhtast loodusest ja heakorrast.

Sõidan aastas kümneid kordi oma alalise Tallinna elukoha ja Rápina sünnikodu vahet. Sünnikodu on õnnestunud siiani säilitada, hoida ja hooldada. Imeline on tunne, kui jõuan pealinnast Rápina. Seda tunnet ei iseloomusta ainult helged kodukoha noorusmälestused. Oma osa on siin ka kliimal. Imekspandaval kombel on ilmastik Eestis eri piirkondades vägagi erinev. Rápinas on kliima minu jaoks ikka meeldivam kui mujal. Aga ilm pole inimeste teha. Seetõttu keskendugem teistele teguritele. Muljet avaldavad on muidugi heakord ja üldilme. Rápina võib uhke olla oma inimsõbraliku ning rohelusele uppuva tervisliku keskkonna üle. Ka pikad kergliiklusteed linnast välja rohkete liikumisharrastajatega annavad tunnistust inimeste tervise eest hoolitsemisest. Alati rõõmustavad silma pargid ja platsid ning hoolitsetud koduaiad rohkete lilledega. Tean, et Rápina valda on mitmel aastal tulnud ka „Kauni kodu“ konkursi auhindu.

Mul tuleb mitmete kohustuste tõttu külastada paljusid paiku Eestimaal.

Rõõm on tõdeda, et elu on kõikjal tublisti edenenu. Üldises võrdluses on Rápina paljude piirkondadega kindlasti võrdsel positsioonil. Kui heakorra võrdluses saab Rápinat lugeda paremiku kuuluvaks, siis teise olulise näitaja – hoonete remondi ja renoveerimise asjus on veel rohket arenguruumi. Ma ei mõtle siin eramuid, nende olukord on üle Eesti ühesugune: on nii heas korras kui ka remonti vajavaid ning lagunevaid ehitisi. Üle-eestilises võrdluses tõusevad esile need paigad, kus on suudetud väärtustada, renoveerida ja taaskasutusele võtta vanu ajaloolisi

rajatisi. Rápina üks olulisemaid ajaloolisi ehitisi on paberivabriku hoonetekompleks eesotsas vana punastest tellistest hoonega. Kui suudaks selle eeskujulikult renoveerida, võiks tasta kujuneda silmapaistev turismiobjekt. On ju tegu Eesti vanima tööstusobjektiga.

Teine praegu halvasti seisus hoone on vana koolihoone. Kõik vanemad rápinalased on seal koolis käinud. See on ju korraliku ehituskvaliteediga ja ka arhitektuuriselt heatasemeline ehitus. Oleks kiiduväärne, kui see taastataks esialgsel ajaloolisel kujul. Funktsiooniks võiks olla gümnaasiumile kuuluv koolimuseum, kus gümnaasistid saaks ajalooüritusi teha ja muuseumitööd harjutada ning museaale koguda.

Muuseumist rääkides läheb mõte kohe Sillapää lossis paiknevale koduloomuuseumile.

See on väärt paik ja hea muuseum. Käisin seal viimati möödunud suvel. Vanem ajalugu on eksponeeritud silmapaistvalt heal tasemel. Minuga oli kaasas tuntud kandlemängija ja muusikapedagoog Tuule Kann, kes uurib üle-eestiliselt kandlemängu harrastust, eriti päkaraukannelde kasutamist. Ta oli väga pettunud, kui ei leidnud ekspositsioonist mingit materjali Rápina muusikaelu kohta, olles ise eelnevalt teadlik Eik Toivi, Ritsingute ja Luhatsite muusikaalasest tegevusest siinkandis. Loodetavasti Rápina muusikaelu kajastused on kuskil siiski olemas ja jõuavad kunagi ka välja panduna vaatajani.

Kui mõelda taas Rápina võrdlusele teiste Eesti väikelinnadega, tunnen mina veel üht olulist vajakajäämist: Rápinas puudub stationsaarne kunstigalerii. Niisugused pidevalt tegutsevad galeriid on olemas Võrus, Paides, Põltsamaal, Türi, Jõhvis, Põlvas, rääkimata suurematest keskustest. Nendes galeriides töötab palgaline galerist. Galerii on aastaringne näitusteplaan ja näituseaegu saavad broneerida kunstnikud üle vabariigi. Galerii rajamine aitaks rápinalasi kurssi viia või vähemalt aimu saada Eesti kunstielust.

Jah, Rápina on hea kodu koht. Loomulikult on suvi siin olemiseks mõnusaim aeg.

Supluskoht paisjärve ääres on õnnelikult keset linna ning

suplejaid ja rannavõrkpallimängijaid on palju. Turnimisrajatised sealsamas vajavad küll renoveerimist. Üldse puudub Rápinas avalik mänguplats väikelastele. Mujal on niisugused rajatised väga populaarsed.

Autorist

Sündisin Rápinas 18. aprillil 1940. aastal. Isa oli ametilt rätsep, kuid nõukogude võimu ajal töötas riiklikus kindlustuses. Ema oli koduperenaine ning käis hooajatöödel Vaadimäe metskonnas. Meie kodu asub Rápina kaguservas. Krundi oli isa saanud Vabadussõjast osavõtu eest. Sõjast naasis ta allohvitserina. Krunn, kuhu isa maja ja kõrvalhooned ehitas, on 1,8 hektari suurune ja võimaldas perel ka teravilja, kartulit, juurvilja ja aiasaadusi kasvatada.

Lõpetasin Rápina keskkooli 1958. aastal ja suundusin sama aasta sügisel õppima Tartu Kunstikooli ning selle lõpetamise järel 1961. aastal Eesti NSV Riiklikku Kunstiinstituuti, mille graafika eriala lõpetasin 1966. aastal.

Töötasin ajakirja Kultuur ja Elu kunstilise toimetajana 1972. aastani, mil mind valiti Kunstnike Liidu vastutavaks sekretäriks. 1980. aastal kutsuti mind õppejõuks kunstiinstituuti ja 1982. valiti graafika kateedri juhatajaks. Kaks aastat juhatasin ka üldmaali kateedrit ning seejärel jälle uuenenud nimega graafikaosakonda. Pensionile siirdusin 2005. aastal. Praegu olen Eesti Kunstiakadeemia emeritprofessor, hoian end kursis akadeemia probleemidega ja olen juhendanud veel mitmel aastal erinevaid lühikursusi.

Kunstinäitustel hakkasin esinema juba tudengina. Isikunäitusi Eestis, Lätis, Soomes, Rootsis ja Saksamaal lugesin kokku 24. Esinemisi üld- ja grupinäitustel ei suuda kokku lugeda, igal aastal on neid olnud 2–3. Olen kujundanud ja illustreerinud ka üle poolesaja raamatu.

Eesti talu ja eesti kodu

Heiki Pärdis

Talul on maid, metsi, heinamaid, seal on õu ja hooned. Talu on majand, ettevõtte, mis annab leiba ja liha ja piima. Kodu on rohkem seotud inimeste ja tunnetega – kodu on pere ja inimesed. See on koht, kus inimene sünnib, kasvab ja elab, see on kõik, mis teda seal ümbritseb, keskkond ja miljöö.

Viimaste sajanditega on meie talud ja meie kodud väga palju muutunud. Eriti põhjalikult muutus taluelu siis, kui talud osteti mõisadelt välja ning nad hakkasid toimetama iseseisvalt. Turumajandus ja uue aja vaim sundisid unustama vana pärimuskultuuri ning asendama seda üleilmsete, mõisas ja linnas nähtud-kuuldud asjade ja arusaamadega.

Autorist

Olen ajaloolane ja etnoloog, pärit Lõuna-Harjumaalt Raikkülast. Õppinud olen Raikküla põhikoolis, Järvakandi keskkoolis ja Tartu Ülikoolis. Poole oma elust olen töötanud Eesti Rahva

Muuseumis, viimased kümme aastat Eesti Vabaõhumuuseumis. Muuhulgas olen uurinud meie maarahva elulaadi muutumist ja hügieeni ajalugu, talude päriksostmist Pärnemaal, mulkide identiteeti ja sealseid taluhäärberid, Lahemaa uue taluarhitektuuri, 20. sajandi Eesti maaarhitektuuri ja alevite elulaadi, maarahva nõukogudeaegset elulaadi jm. Olen kirjutanud kolm raamatut meie parematest ja uhkematest talumajadest („Eesti taluhäärberid“

1–3) ning ülevaatekoostanud Eesti taluelamu muutumisest viimase paari sajandi jooksul („Eesti talumaja lugu“).

HEA KODU PÄEVADE KONVERENTS

Kas aiandus on orjandus?

Eva Luigas

Oma ettekandes püüan leida vastust pealkirjas püstitatud küsimusele. Kas siis aiandus on orjandus või saaks kuidagi lihtsamalt?

Mida teha, et oleks võimalik elada suveperioodil täisväärtuslikku elu – reisida, käia külas ja kontsertidel, aga samal ajal omada ka täiesti toimivat, õitset ja tervet ning saaki andvat aeda.

Kõik aiad on erinevad: kellel on käes aastakümneid perekonna valduses olnud maalapp, kes on ostnud endale uue krundi sõna otseses mõttes põllule, keegi on jällegi saanud kellegi vana ja söötikasvanud aia endale, seega on ka meie kõigi aegade lood pisut erinevad. Erinevad on ka inimeste ootused. Mõnel meist ei teki kunagi küsimust, et miks ma pean siin kogu aeg küürutama samas, kui maailm ja selles toimuv minust tuhinal mööda kihutab. Need on omamoodi õnnelikud inimesed ja nendest me tegelikult rääkima ei peagi. Ka ei räägi ma selles ettekandes põllumajandustootjatest.

Räägin hoopis neist hobiaednikest, kes ei ole päriselt omade-aga rahul. Olen töötanud kolm aastat aianduskeskuses ja seetõttu olen üsna hästi kursis paljude hobi korras aiapidajate muredega.

Ja seepärast julgen soovitada viisi, mida tutvustas juba Jaan Rannap oma tuntud lasteraamatus „Agu Sihvka annab aru“. Seal nimelt õpetas matemaatikaõpetaja Agu Sihvka kelleleki Kiiikesele, et kui sul on probleem, siis seda aitab lahendada joonis. Mina ei soovita otseselt kohe aiaplaani tegema hakata, aga soovitan tungivalt teha veidike kirjatööd. Mis sest, et see võib tunduda jabur, sest „ma tean seda ju niikuinii“, aga tegelikult paistavad kõik asjad pisut selgemalt ja teinekord ka teisiti, kui suudetakse need kirja panna.

Niisiis võta paber ja pane kirja:

- Milliseid ootusi ja soove peaks kas olemasolev või tulevane aed rahuldama? Mida Sa tahaksid seal teha, milline see peaks välja nägema? Unista kohe julgelt ja harjuta kirjutamist.
- Siis kirjuta üles, mis seisus Su aed momendil on. Kirjuta kui suur see on ja mis Sulle meeldib ja mis ei meeldi. Katsu olla hästi aus.
- Nüüd mõtle, kas midagi on Sul aias ehk liiga palju... Raske juhust eriti siis, kui taimed on ajalooga ja pigem nagu pärandvara. Aga mõtle seejuures, kelle elu Sa elad – kas iseenda või üritad usinalt kellegi teise unitusi elus hoida? Mitu pöösast rabarberit, sõstraid jne Sul on? Kas Sul jääb kilode kaupa õunu sügisel üle?
- Järgmisena pane kirja, kui palju ja millal on Sul aega aiale pühendada. Kas Sa teed seda üksi või koos perega?
- Siis kirjuta veidi tehnilist infot, kust Sa saad vett, mismoodi kastad, mis seis on elektriga, tööriistadega jms.

- Nüüd tee plaan, milliseid riistu Sul oleks vaja, et niitmist, lõikamist, kastmist jne kergendada. See on kõige töömahukam punkt, sest Sul pole tegelikult õrna aimugi, mis maailmas kõik olemas on. Ja maailm on õnneks täis täiesti taskukohaseid abivahendeid!
- Seejärel süvene oma rahalistesse vahenditesse. Selge see, et kui inimesel on tõsine hobi, siis ta panustab sellesse mitte ainult ajaliselt, vaid ka rahaliselt.

Et asjale veel vinti peale keerata, siis viska pilk peale oma raamaturiulile ja vaata, mitu aiandusraamatut Sul on. Nüüd jaga aiamaa pindala aiandusraamatute arvuga. Saad ühe suhtarvu. Lihtsalt huvi pärast võid üle lugeda oma kokaraamatut ja jagada oma kõõgi pindala kokaraamatute arvuga. Ma võin mürki võtta, et saadud jagatise vaadates on suhe kokaraamatute poole kaldu, ehkki Sa kasutad neid harva.

Agaga kõik aiandusalased tarkused on raamatutes kirjas. Paljud aiandusraamatud on kirjutatud meie oma Eesti aednike poolt, suurt osa autoritest oled Sa Räpina toidupoes isegi kohanud. Tee aiatöid just nii, nagu neis raamatutes õpetatakse. Kui teed kohe korralikult, on aiandus pigem rõõm kui mure.

Ja seda ma pean ka ütlema – seda nimelt küsitakse aianduskeskuses iga päev – et kahjuks ei ole olemas sellist taime, mis ostmishetkel on väike ja odav, millega ei peaks mitte midagi tegema ja sellest hoolimata ta kasvab metsiku kiirusega, katab kõik koledad naabri kuurid kinni ning õitseb terve suve (tegelikult muidugi on, see on kassitapp, aga seda Sa ei taha). Ja kahjuks ei ole ka selliseid ilutaimi, mida võib südamerahus orasheina või naadi sisse istutada, mis selle naadi ja orasheina kohe hävitaksid.

Pea meeles, et ei ole olemas viisi, kuidas mitte midagi tehes ja mitte üldsegi raha kulutades saaksid omada lohkavat ja pidevalt haljendavat aeda. Ikka peab panustama, aga kui Sa oled asjad enda jaoks läbi mõelnud, läheb see lihtsamalt.

Vaata nüüd üle oma esimesena kirjapandud punkt ning otsusta, mida Sa tegelikult suudad. Tee plaan ja hoi sellest kinni. Pea meeles, et Sul on ainult üks elu ja seda peaksid Sa elama täiel rinnal.

Autorist

Olen sündinud 26. novembril 1964. aastal Tallinnas. Kõik lapsepõlvesuved veetsin maal vanavanemate juures ja neil oli päris talumajapidamine, kus kevaditi olid alati tibud ja kassipojad ja vasikad ja lambatalled, aidas oli soolalihtatünn, tehti heina ja mullati kartuleid ja õhtuti pidi enne magamaminekut kausis jalgu pesema. Imestas alati, et kuidas küll see vesi nõnda tumedaks läks, et isegi seep ei jaksanud vahutada. Suuremaks saades olin rohkem linnatüdruk. Õppisin näitejuhtimist ja hiljem ka ärijuhtimist, töötasin

pikalt Nukuteatris, siis natuke Draamateatris ja Õllesummeril ning jäin siis Pimedate Ööde filmifestivalile kauemaks pidama. Olin müügi- ja turundusnime. Elu oli põnev, kogu aeg juhtus midagi, oli stressi ja draamat, rõõmu, läbipõlemist, aga ka glamuuri. Hirmus kiire oli ka kogu aeg ja aastaegade vaheldumist ei pannud ma eriti tähele. Kõik oli sinnamaani tore, kui hakkasin tundma, et ma ei elagi nagu päris elu. Et ma teen asju, mis pole mulle tegelikult enam ei olulised ega huvitavad. Tänapäeval on popp sellisesse punkti jõudes pörutada Indiasse ennast otsima. Mina ei näinud sellisel ajal mõtet. Ma polnud ju kuhugi kadunud, ma pidin lihtsalt õppima selgeks ühe mõistliku, soovitatavalt maalähedase ameti. Meie perel oli kogu aeg olnud ka suvila ja mu emal oli seal aed. See oli väga ilus, aga mulle tundus, et mina päris kõike nii ei teeks. Ma kahtlustasin, et peab olema mingisugune kaval nõks, kuidas tegutseda aias nii, et see päriselt ka toimiks. Peavad ju olema loogilised reeglid ja teooria ja praktika. Ja nii ma 2007. aastal Räpina Aianduskooli maastikuehitust õppima läksingi, ise aiandusest suurt midagi teadmata. Kool andis elamisele uut vunki juurde ja õpetas selle aiapidamise nõksugi suhteliselt selgeks. Ja mitte ükski varem õpitud asi või oskus ei kadunud ära lihtsalt seeõttu, et õppisin uusi asju juurde. Nüüd töötan Kodukirjas aiatoimetajana ja ajakirja Aed peatoimetajana ja mul on endal päris arvestatav aiamaa. Kusjuures nn „kapsamaad“ on poole rohkem kui lillepeenraid.

Foto: Preet Grepp.

Agaga Räpinaga on minul nii, et kui Tartu poolt lähenedes autonina keerab lõpuks selle viimasele sirgele enne Räpinat, kui silm juba tänavavalgustuse kuma näeb, siis on selline tunne, nagu jõuaks kohe koju.

Arendus- ja korratustööd Räpina ning Võõpsu sadamas

Räpina ja Võõpsu sadama arendamise ja korrastamise eesmärgiks oli vee ja kalandusega seotud puhke- ja turismivõimaluste edendamine ning propageerimine.

Räpina sadama arendamisega alustati 2011. aastal, kui saadi toetust Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu (Euroopa Kalandusfond) meetmest 4.1 „Kalanduspiirkondade säästev areng“ projektidele „Räpina sadama arendusprojekti I etapp“ ja „Räpina sadama arendusprojekti II etapp“.

Arendusprojekti I etapil valmisid Räpina sadamasse põhja- ja lõunamuul kogumaksumusega 256 714,48 eurot. Arendusprojekti II etapil paigaldati muulidele betoonkatend ning rajati 120 m pikune sadamakai. Projekti kogumaksumus oli 313 657,74 eurot.

Rahvusvahelise projekti „Majanduslikult jätkusuutlik Peipsi järve piirkond“ raames viidi ellu tehissaare-külaliskai ja sadamapaviljoni ehitus kogumaksumusega 359 717 eurot, mida kaasrahastas ENPI (Euroopa Naabus- ja Partnerlus Instrument) Eesti-Läti-Vene piiriüleline koostööprogramm.

Võõpsu sadamaala korrastustöödega alustati 2012. aastal samuti Euroopa Kalandusfondi meetme 4.1 toel. Projekt koosneb kolmest etapist, mis ajakohastavad kalaturismiga seotud väike-ujuvahendite sadamat. Võõpsu sadamaala korrastamise I etapis puhastati ujumisala jõepõhi. Teises etapis eemaldati sadamaalalt täiendavalt setteid, rajati ujuvkai, ehitati paatide veeskamiskoht ning paatide treileritele parkla. Hetkel töös oleva kolmanda etapiga lõpetatakse paadikanali puhastustööd, rajatakse telkimisplats koos lõkkekohaga, paigaldatakse prügikastid, soetatatakse neli vesijalgratast, teostatakse valgustuse ja elektrivarustuse projekteerimine ning ehitamine. Projekti kogumaksumus I etapil 40 204,80, II etapil 61 297,58 ning III etapil 29 340,88 eurot.

Ester Lemats,
Räpina valla arendusjuht

Räpina sadam ootab külla

Mitmeid kordi on Räpina sadamat nimetatud Peipsi pärliks – on ju tegemist ainukese kaasaegse sadamaga Peipsi lõunaosas. Võrdlus pärliga on asjakohane ka vaatenurgast, et möödunud oktoobris rohke vaatajakonna ees avatud paviljon paistab eemalt kui pärl karbis, mille moodustavad akvatooriumi kaitseks rajatud kaarjad muulid.

Tanavu veebruaris registreeriti Räpina valla poolt asutatud Sihtasutus Räpina Sadamad ja Puhkealad, mille üheks eesmärgiks on kujundada Räpina sadama piirkond mõnusaks vaba aja veetmise paigaks nii kohalikule elanikule kui ka külalisele.

Korrastatud rannaala ootab päevitajaid ja suplejaid ning on valmis saavutama suvenautlejate seas endisaegse populaarsuse. Populaarsust tuule ja veega seotud spordialade viljelejate hulgas pole sadamaala minetanudki ning suurjärvel kokkukogunenud põhjatuul meelitab siia purjelaudureid ja lohesurfareid.

Põhjatuul ei morjenda aga harrastuskalureid ja paadisõitjaid, sest põhjatuulil embuses paiknevates paadikohtades püsivad paadid kindlalt paigas igasuguse lainega. Sadamal on hetkel pakkuda paadikohti kolmekümne kuuele kuni 7,5 m pikkusega paadile ning lähitulevikus juba viiekümnele. Juuni alguseks on kolmandik paadikohtadest kohalikule harrastuskalurite ja paadisõiduhuviliste kogukonnale broneeritud, mis tähendab et vabu kohti veel on ning huvilistel palume kõhklemata kontakti

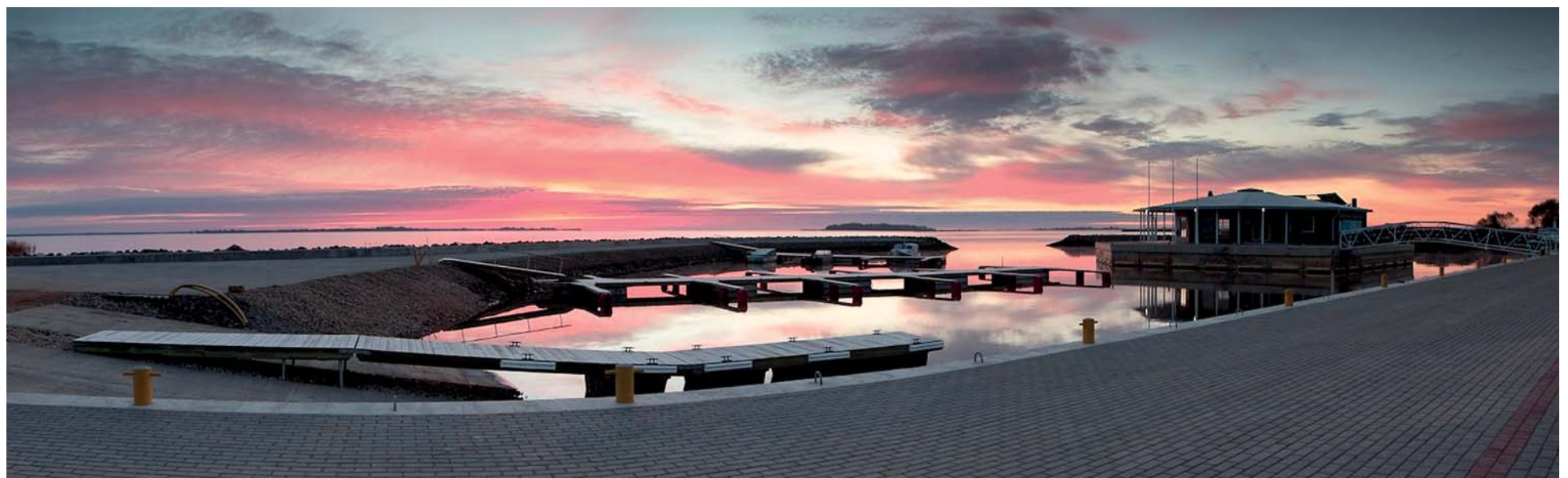
võtta. Paatide veeskamiseks loodud kaherealine slipp on omaks võetud ning kahe slipi vahel paiknev teenindussild tagab mugava paati astumise ning hoiab veeskajate jalad kuivad. Enne suve ja puhkuste kätte jõudmist lisandub parkimiskohti autodele ja paaditreileritele.

Suurematest alustest on Räpina sadama kodusadamaks valinute hulgas nii lõbusõidu kui ka riigiametite laevasid. Kutse- lised kalurid ja kohalik tulundusühistu saab samuti sadamaalal mugavalt oma tööd teha.

Hea kodu päevadest alates on sadamapaviljonis avatud sadamakohvik, mis kostitab külalisi edaspidi kolmapäevast pühapäevani. Kuuest küljest avanevat vaadet Lämmijärvele saab paviljonis mõnusalt nautida iga ilmaga – järvel ja tema kohal kõrguval taeval on iga hetke jaoks pakkuda erinev toon ja peegeldus ning raske on siin kohata kahte samasugust päeva. Paviljon pakub võimalust ka seminaride, koosolekute ja piduürituste korraldamiseks. Paiga leiavad ka mitmed kultuurisündmused, näiteks kaunid päikeselooangu kontserdid.

Räpina sadam ootab külalisi nii maalt kui veelt ning loodame kõigile leida tegevust ja pakkuda mõnusat olemist.

Martin Tuul,
SA Räpina Sadamad ja Puhkealad juhataja

Räpina sadam.

Foto: Taavi Nagel.

Kibekiire ja tulemuslik aasta Rápina Muusikakoolis

Olen rahul ja lausa õnnelik, et see õppeaasta mööda saab. Sündmuste virrarr on olnud tõeliselt tihe, kuid mis seal salata, ka väga tulemusterohke.

Esimesel poolaastal korraldati neli kontserti, esineti kolmel kontserdil, korraldati kaks Eesti Kontserdi esinemist, osaleti ühel laulukonkursil.

Teisel poolaastal oli „saak“ nagu ikka tunduvalt suurem: kaheksa kontserdi korraldamine, kaheistkümnelt kontserdil või sündmusel esinemine, kaheksal konkursil võistlemine, kolme Eesti Kontserdi esinemise korraldamine. Ise ka imestame, et oleme kõige sellega hakkama saanud. Selline esinemistihedus pole väiksepoolse muusikakooli puhul üldsegi tavapärane. Aga kuna õpetajaskond on tubli, jätkusuutlik ning kooli arengule pühendunud, siis püüame hoida oma taset. Mida toob aga järgmine aasta, seda ei tea, sest teatavasti pole aastad vennad.

Suurimat heameelt teevad muidugi võidud ja auhinnalised kohad konkurssidel:

30.11	Laulukonkursil „Jõulutäht“ Hedvig-Hanna Raud II koht, Andry Must IV koht, Kristina Bianca Rantala V koht (õpetajad Margot Suur ja Riivo Jõgi);
01.02	„Solistica 2014“ I koht Hedvig-Hanna Raud ja III koht Kristina Bianca Rantala ning õpetajatele Margot Suurele ja Riivo Jõgile parimate juhendajate tiitlid;
08.02	„Laulukarusell 2015“ Rápina eelvoorust pääsesid edasi Andry Must ja Meriin Tolmusk (õpetajad Margot Suur ja Riivo Jõgi);
06.03	Lõuna-Eesti lõõkpillikonkurss Viljandis 1. vanuserühmas 1. koht Reno Kokmann ning 3. vanuserühmas 1. koht Triinu Ruuspõld (õpetajad Küllike Männik ja Anton Kogan);
07.03	Piirkondlik akordionistide konkursil Tarvastus sai 2. vanusegrupis 2. koha Raul Petersell (õpetaja Ave Astel);
08.03	A. Mattiiseni nimelisel ansambli lauluvõistlusel 8.–9. klasside hulgas 1. koht ja Klassikaraadio eripreemia, juhendaja eripreemia (õpetajad Margot Suur ja Riivo Jõgi);
17.03	Noorte interpretide konkurss Tallinnas, kus Reno Kokmann saavutas 1. vanuserühmas 1. koha ning Triinu Ruuspõld 3. vanuserühmas 2. koha (õpetajad Küllike Männik ja Anton Kogan);
22.03	Viljandis duettide konkursil <i>grand prix</i> ja 8.–9. klasside hulgas I koht ning õpetajatele Margot Suurele ja Riivo Jõgile parimate juhendajate tiitlid;
23.–25.04	Jakob Tähe osalemine Lätis toimunud metsasarveõpilaste konkursil (õpetaja Kaido Otsing, kontsertmeister Eva Saar).

Kui 2013. aastal Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonna projektikursi „Varaait“ tulemusel soetas muusikakool endale viis väikest viisikannelt, siis käesoleva aasta mai alguses sain rõõmusõnumi, et käesoleva aasta kõrgelt hinnatud projekt „Praktiline väljund kitarr-, basskitarr-, lõõkpilli- ja lauluõpilastele“ sai suurepärase tulemuse – 1500 € ansamblipillide soetamiseks. Selle tulemusel saame koolis rohkem nn bändindust arendada, mis on heaks väljundiks kitarr-, lõõkpilli- ja lauluõpilastele.

Kõigi Eesti Kontserdi projekti „Muusika Eestimaa“ kontsertide korraldamiseks ja esinejate tasustamiseks sai samuti projektid koostatud, mille tulemusena Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapital ning Põlvamaa ekspertgrupp on kahepeale kokku eraldanud muusikakoolile aasta jooksul 2350 €. Peale selle saime tuge Eesti Kultuurkapitali Põlvamaa ekspertgrupilt Saaremaa laulukonkursist osavõtuks 600 € ning lauluõpilaste kontserdi „Õhtu lauludega“ läbiviimiseks veel 300 €. Muusikakooli tänusõnad Rápina Kultuurkapitalile, kes eraldas kontserdi „Õhtu lauludega“ õnnestumiseks arvestatava summa – 500 €.

Oleme igal aastal käinud vähemalt kahel korral kontsertidega Rápina Ühisgümnaasiumi instrumentide tutvustamas, pillidega tulevad kevaditi tutvuma ka lasteiaia Vikerkaar vanemate rühmade lapsed. Kuid lisaks eespool mainitule on sel kevadel mitmed klassid käinud muusikakooli õppimisvõimalustega tutvumas. Selline huvi muusikakooli vastu on meie poolt väga teretulnud. Tulge meiega tutvuma!

Meil on ka suur uudis! Lisaks alpoolnimetatud instrumentidele avatakse sūgisest Rápina Muusikakoolis viiuli eriala! Suur tänu Rápina Muusikakooli hoolekogule, kes hääletas sajaprotsendiliselt viiuli eriala sissetoomise poolt ning südamlilik kiidusõnad meie Rápina Vallavalitsusele, kes hoolib noorte inimeste arenemisvõimaluste eest!

Et tõepoolest pillidest sotti saada, siis laupäeval, 7. juunil kell 10–13 on avatud Rápina hea kodu päevade raames telk, kus huvilised saavad instrumentidega tutvuda, veidi nendega ka mängida ning kui huvi on, siis jätkavad õpetajad koos õpilastega pillituvustusi muusikakoolis Sillapää lossi 2. korrusel paiknevates klassiruumides kohe pärast telgis toimuvat õpituba.

Laulu eriala huvilised saavad konsultatsioone muusikakooli ruumides kell 12.00–12.30.

Laupäeval, 7. juunil kell 15 toimub muusikakooli õpetaja Martina Võrgu ning tema klaveriõpilaste kontsert. Tulge kuulama!

Teadmiseks nendele õpilastele, kes juuni alguses ei leidnud veel sobivat instrumendi. 27. ja 28. augustil kell 16–18 toimub muusikakooli täiendav õpilaste vastuvõtt klaveri, viiuli, akordioni, lõõkpilli, flöödi, plokklöödi, klarneti, saksofoni, trompeti, korneti, tuba, metsasarve, tenorhorni, trombooni, kitarr, basskitarr, lõõkpillide, soololaulu ja eelkooli erialadele. Ette valmistada üks tuntum laul. Lähem info telefonidel 799 9530, 799 9531, 516 4848, e-post: muusikakool@rapina.ee.

Kaunist muusikasuve!

Marika Klumberg-Hyöttyläinen,
Rápina Muusikakooli direktor

Rápina Ühisgümnaasium on tore kool

Rápina ÜG on tore kool ja arvan, et siin antakse head haridust. Elu näitab, et need õpilased, kes koolis pingutasid ja edukalt meie kooli lõpetasid, töötavad praegu, õpivad kodu- või välismaal ja nende elu on kindlustatud.

Kui unistad perspektiivikast tulevikust, tulusast ametist, kõrgest palgast ja heast perekonnast, siis sõltub kõik tahtmisest, suhtumisest ellu ja saadud teadmistest koolipõlves.

Kes tahab midagi saada, peab õppima ka ise vastu andma. Tuleb olla aktiivne, sõbralik ja teotaheline.

Meie kool on tore, sest koolis on:

- ❖ lähedad ja toredad õpetajad;
- ❖ head ja sõbralikud klassikaaslased;
- ❖ soojad ja hubased klassiruumid;
- ❖ oma koolisöökla;
- ❖ head kokad, kes teevad kõige paremat sööki;
- ❖ sõbralik direktor;
- ❖ võimalus palju laulda ja tantsida;

- ❖ vähemalt kord kuus üritus, mis on avatud vilistlastele, õpilastele, täiskasvanutele ja teiste koolide õpilastele;
- ❖ korralik arvutiklass;
- ❖ hoolsad koristajad, kes teevad oma tööd hästi;
- ❖ mõistvad, arusaajad ja noortesõbralikud õpetajad;
- ❖ puhtad ja korras õpikud ning tööraamatud;
- ❖ väga head tehnoloogiaõpetuse- ja käsitööklassid;
- ❖ paljudes klassides projektor, tänu millele näitavad õpetajad teemakohaseid faile, pilte ja videoid;
- ❖ võimalus käia õppekäikudel ja -ekskursioonidel nii Eestis kui ka välismaal;
- ❖ võimalik läbida autojuhikoolitus;
- ❖ sama hea olla kui kodus.

Andri Võsoikovski,
Rápina ÜG õpilasesinduse president

Rápina Ühisgümnaasiumi abiturientide edukad uurimistööd

Gümnaasiumi lõpetamiseks peavad õpilased sooritama uurimistöö. Parimate tööde autoritel oli võimalus oma töid tutvustada teaduskonverentsidel või osaleda teaduskonkurssidel.

Reedel, 28. märtsil 2014 toimus Tartu Jaan Poska Gümnaasiumis Poska Akadeemia teaduskonverents. Esindatud oli 13 kooli rohkem kui 30 esinejaga (Tartu linn, Lõuna-Eesti, Saaremaa).

Rápina Ühisgümnaasiumist oli kaks esinejat. Irmeli Kokmann tegi ettekande teemal „Stressi mõju õpilastele“ ja Olivia Tund esines teemal „Laossina küla ja selle ümbruskond“. Kohal olid ka õpilaste juhendajad Monika Riba ja Svetlana Tund.

Pärast ettekannete kuulamist toimusid erinevad töötoad, näiteks robootika, draamapedagoogika, esmaabi; samuti mikrobioloogia töötuba Tartu Ülikooli mikrobioloogia laboris.

Teaduspäeva lõpetas õpilasfirma Kolm Põrsakest teadusteatri meeolulikus ja hariv etteastes.

Tatjana Kruglova esitas oma uurimistöö „Levinumad arusaamad hüpnosis“ Eesti õpilaste teadustööde riiklikule konkursile. 25.–26. aprillil 2014 osales ta Õpilaste Teadusliku Ühingu 10. aas-

takonverentsil, kus osalejatele anti kaasa kogumikud uurimistööde lühikokkuvõtetega. Uurimistööd juhendas Monika Riba.

Dorel Donner võitis Eesti Tervishoiu Muuseumi meditsiinalaste teadustööde konkursil oma uurimistööga „Õpilaste teadlikkus e-ainetest ja karastusjookides olevad e-ained“ ergutusauhinna. Auhinnaks sai ta ajakirja Imeline Teadus aastakäigu. Uurimistööd juhendas Karin Tuul.

Eesti Ajaloõpetajate ja Ühiskonnaõpetajate Seltsi 15. ajaloolaste uurimistööde võistluse Vabariigi Presidendi auhindadele „Pärand on pärandus“ lõppkonverentsile, mis toimus 2. mail 2014 Tartus Haridus- ja Teadusministeeriumi saalis, olid kutsutud Kadri Samuel oma uurimistööga „Tähnisaare Kikkasilla talu“ ja Olivia Tund oma uurimistööga „Laossina küla ja selle ümbruskond“, samuti nende juhendajad Tiia Aasmaa, Svetlana Tund ja Tiiu Viljalo. Õpilased ja juhendajad said auhinnaks raamatu.

Tiiu Viljalo

90 aastat aiandusharidust Rápinas

Rápinas on aiandusharidust antud vaid kuus aastat vähem kui on olnud Eesti riiki, seega võib Rápinat pidada ilma erilise liialduseta Eesti aianduse hälliks. Põllumajandushariduse andmine sai alguse 1924. aasta 1. augustil, kui Rápina Reaalgümnaasium sai ametlikuks nimeks Võru maakonna Rápina avalik ühis-põllumajandusgümnaasium, kusjuures reaalklassid kujundati sujuvalt ümber põllumajandusklassideks. Õpilasi oli koolis 119, neist poisse 82 ning tüdrukuid 37.

Käesoleval ajal Rápina Aianduskooli nime kandev ametikool on alates loomisest saanud uue nime 17 korral. Kõige kauem, 24 aastat (1968–1992), oli nimeks Rápina Sovhoostehnikum. Rápina Aiandustehnikumi nime on kool kandnud kaks korda: aastal 1941 ja ajavahemikul 1958–1968, Rápina Kõrgem Aianduskool on olnud aastatel 1941–1944 ja 1992–2001.

90-aastase ajaloo vältel on aianduskooli juhtinud 14 direktorit. Kõige kauem, 29 aastat (1950–1979), töötas direktorina legendaarne Bernhard Kärbis, Eesti taasiseseisvumise järel on direktoriteks olnud Mati Kirotar (1986–1995), Valdur Madisson (1995–2000) ning Heino Luiga, kes on selles ametis alates 2000. aastast kuni tänaseni.

Õpetajad, kes on töötanud ja töötavad ka praegu Rápina Aianduskoolis, väärivad hoopis pikemat käsitlust kui käesolev kirjaruum võimaldab, nende hulgas on oma eriala ja valdkonna tippe. Nad on andnud suure panuse aianduse, maastikuehituse ja floristika kompetentsi hoidmisele Rápinas. Selleks, et loetleda olulisi inimesi, keda peaks siinjuures nimetama, läheb tarvis väga paljude inimeste kahe kää sõrmi ning kirjaruumi – jäägu see ülesanne mahukamate almanahhide ja ajalooramatute kanda. Seetõttu tõstame siinkohal erilisel esile ühe Rápina aianduskooli ajaloo võtmeisiku.

Eesti aianduse suurkuju Adolf Vaigla (1911–2001) pühendas aednike õpetamisele Rápinas alates 1936. aastast kokku üle kuuekümmene aasta. Tema tööde jätku ja mõju on Rápinas igal sammul näha. Vaigla õpetas Rápina Aianduskoolis paljusid õppeaineid, juhendas praktikaid ning tegeles edukalt sordiaretusega. Vaigla aretatud sirelid, elulõngad ja paljud teised ilutaimed on tuntud üle Eesti, aiandusringkondades aga kaugemalgi. Kanadas Hamiltoni Kuninglikkus Botaanikaaias peetas rahvusvahelises sirelisorde registris on loetleda mitmed tema sirelisoridid, sh ülemaailmselt registreeritud sordinimedega ‘Aino’, ‘Elsa Maasik’ (kummardus armastatud ooperisolistile), ‘Tiina’, ‘Vaiga’ ja ‘Arvid Vilms’ (kummardus kunagisele koolivennale ja hilisemale tunnustatud aednikule Kanadas).

Vaigla mõju oma kodulinna Rápina linnapildile on suur ning tähenduslik. Tänu Tiina Tallinna aia- ja ajaloolisele uurimusele „Rápina aiad ja pargid“ (2011) teame, et Adolf Vaigla käsi on olnud „mängus“ paljude kodaedade ja asutuste haljastusplaanide koostamisel ja elluviimisel ning Rápina parkide ja haljasalade kujundamisel. Mainitagu siinkohal järgmised: Ausamba park (rajatud 1952. aastal Vaigla kavandi järgi ja tema juhendamisel), Veteranide salu (rajatud 1963. aastal Võru maantee sillast ülesvoolu asuvale poolsaarele Vaigla juhendamisel), Lauupeosalu (rajatud Eesti esimese ülemaalse lauupeo 100. aastapäeva tähistamiseks, seejuures haljastustöö tegid Rápina nais- ja meeskoor oma dirigentidega Vaigla juhendamisel). Vaigla suhtumist töösse ja ellu ilmestab kujundlikult tema ütlus: „Aed vajab armastust ja andumusega tööd.“ Ka kindel veendumus selles, et igas inimeses on mõni protsent aednikuverd.

Adolf Vaigla elutööd on tunnustatud Eesti Vabariigi Valgetähe teenetemärgiga 1998. aastal, ta on valitud Põlvamaa aasta inimeseks (1997) ja Rápina aukodanikuks. Et tähistada sajandi möödumist aianduse suurkuju sünnist ning esile tuua tema panust Rápina ajaloo, kuulutati 2011. aasta Rápina vallas Adolf Vaigla aastaks.

Rápina Aianduskool on Rápina vallale ja kogu piirkonnale märgilise tähendusega. Rápina valla kohaturunduse strateegia väljatöötamise käigus tellis Rápina vald uuringufirmalt üle-eestilise uuringu Rápina tuntuse kohta. Selle käigus küsitleti tuhandet inimest

Rápina Aianduskooli peahoone.

Eesti erinevaist paigust, eri vanusest, erinevast rahvusest. Uuringu tulemused näitasid, et suure ülekaaluga tuntakse Rápinat ennekõike Rápina Aianduskooli kodulinna, see märksõna edestas ajaloolist Rápina paberivabrikut, Rápina metsamajandit ja teisi. Rápina esitlemisel on mõisa park ja Rápina Aianduskooli kollektsioonaiad vaatamisväärsuseks number üks, seda eriti inimestele, kes oskavad hinnata maastiku ilu enda ümber ning osavat aednikukätt looduse kujundamisel.

Rápina Aianduskooli tunnus on usna loomulik, sest tuhandetest aianduskoolis õppinutest on tõenäoliselt igas Eestimaa nurgas keegi, kes on andnud panuse aianduse arendamisel või oma kodukoha kaunimaks muutmisel. Eestimaa aiandusfirmades on valdav osa spetsialistidest Rápina Aianduskooli taustaga. Viimastel aastatel on kooli populaarsus oluliselt kasvanud. Koolis õpib hetkel 800 õpilast, seejuures on sessioonõppesse tulla soovijaid olnud rohkem, kui on olnud võimalik vastu võtta. Rápinasse tulijaid ahvatlevad kindlasti ka praktikavõimalused nii välismaal, hetkel kümnes Euroopa riigis, kui ka Eesti parimates aianduse ja keskkonnakaitsega tegelevates ettevõtetes.

Rápina omavalitsuse ja aianduskooli suhted on alati olnud väga head. Aianduskool on üheks suuremaks ja hinnatumaks töödandjaks vallas. Vald on püüdnud võimaluste piires panustada kooli ümbruse tänavate korraldamisele ning ajaloolise mõisa renoveerimisse. Nii on mõisatalli rajatud unikaalne loomemajanduskeskus. Rápina Aianduskooli hooldatud Sillapää lossi pargi süüteluses asuvas mõisa peahoones, mis oli kaua aega aianduskooli peahooneks, tegutsevad täna valla asutustena Rápina Koduloo- ja Aiandusmuuseum, mis panustab aiandusajaloo säilitamisse, ning Rápina Muusikakool, kelle noored muusikud aitavad sageli muusikaliselt sisustada ka Rápina Aianduskooli tähtpäevi. Samuti võib tuua hea koostöö näiteks aianduskooli saalikompleksi ruumide ühiskasutuse Rápina Valla Kultuurikeskusega, millega säästetakse nii kooli kui ka valla eelarves oluliselt kulutusi kultuuri- ja huvitegevuse korraldamisel. Aianduskooli osaluseta oleks mõeldamatu läbi viia meie traditsioonilist maineüritust – Rápina hea kodu päevi. Võimatu on ette kujutada Rápinat ilma aianduskoolita. Järjest enam on püütud Rápina Aianduskooli kompetentsi ja potentsiaali rakendada maakonna ning kogu Kagu-Eesti arengustenaarimise kavandamisel ja uute lahenduste väljatöötamisel. Rápina Aianduskool on tuntud täienduskoolituskeskus kogu Lõuna-Eesti piirkonnale, aianduse valdkonnas aga kogu Eestile.

Õnne Rápina Aianduskooli perele ja kõigile vilistlastele kooli 90. aastapäevaks ja head koostööd edaspidiseks!

Teet Helm, Rápina vallavanem

Heino Luiga, Rápina Aianduskooli direktor

Räpina hea kodu päevadel valitakse Eesti parim käsitööpalkmaja ehitaja

Juba neljandat aastat toimub Räpinas hea kodu päevade raames palkmajaehitaja kutsevõistlus – Eesti palkmajaehitajad võistlevad selle nimel, kes on osavaim, kiireim ja täpsem.

Võistlus on vaatamänguline ja tööloik, milles võisteldakse, on ka tavalisele inimesele kergesti jälgitav. Iga võistleja peab sooritama ühe ülesande, milleks on palkmaja nurgatapi valmistamine: kas eesti tuulelukuga puhasnurk, eesti tuulelukuga järsknurk või norra nurk.

Palkmaja ehitusprotsess toimub tänasel päeval põhimõtteliselt samamoodi nagu oletatavalt ka u 2000–3000 aastat tagasi. „Vaid tööriistad on täiustunud ja võimaldavad teha tööd täpsemalt ja kiiremalt. See on üks vanemaid meeste ameteid, mis tänaseni paljudele tööd ja leiba annab,“ selgitab üks ürituse korraldajatest ja algatajatest palkmajatootja Saulerman juhataste liige Ragner Löbu.

Ehkki võistlus on korraldatud mõeldes kõikidele Eesti käsitööpalkmaja tootvatele meistritele, on sel aastal soomlased eestlastega mõõtu võtmas ja ka lätlased on lubanud tulla võistlust vaatama, et natukene kindlust koguda.

Palkmaja ehitatakse käsitööna kõigis meie naaberriikides ja põhimõtteliselt käib palkmajade ehitamine väga sarnaselt, erinevused on detailides. Näiteks lätlased kasutavad palju abistavaid lisaseadmeid ja mehhanisme, nende ehitusstiil on segu käsitöö- ja masinpalkmajade ehitusest. Kõige populaarsem on käsitööna palkmajade ehitamine Norras, ka enamuse Eestis ehitatavatest majadest saavad norralastele kodudeks.

Eesti Puitmajaklatri projektijuht Lauri Kivil sõnul on palkmajaehitaja võistlus omamoodi jõudemonstratsioon: „Meie palkmajatootjad on kindlasti ühed maailma parimad meistrid ning miks hoida neid oskusi vaka all.“ Kivil lisab, et võistlus on hea võimalus väärtustada neid, kes puitmaja ehitavad ning ühtlasi viia kogu valdkonnas toimuv avalikkusele lähemale. Kutsevõistlusel toimuv annab piisava koguse adrenaliini nii osalejatele kui pealtvaatajatele.

„Vaatajatel tasub eriti tähelepanelikult jälgida võistlejate

palkehutamise tehnikaid – mõned panustavad kiirusele, teised üritavad olla võimalikult täpsed. Ka kasutatavad tööriistad võivad olla veidi erinevad, mõned ehitavad rohkem kasutades kirvest, teised mootorsaega,“ selgitab Ragner Löbu.

Pinget lisab ajalimiit 30 minutit ning oskus valmistada tapp võimalikult perfektselt – kõik sisselõiked ning ebatäpsused toovad kaasa trahviminutid, tegevus peab olema äärmiselt kiire ja täpne.

Eesti Puitmajaklatri projektijuht Lauri Kivil kutsus kõiki vaatama: „Saad töötavad kõrgeimatel pööretel ning laaste lendab sõna otseses mõttes. Kui keegi teeb midagi väga hästi, siis on seda hea vaadata ning Eesti käsitöö palkmajatootjad on maailma tipud.“

Võistluspäev algab kell 8.30 osalejate registreerimise ning instruktööridega. Esimesed võistlejad tõmbavad saed käima täpselt kell 9.30. Üritus on kõigile pealtvaatajatele tasuta.

Pille Laub,
Eesti Puitmajaliidu projektijuht

Loomemaja aasta

Autointervjuu

Nüüd sai aasta täis ajast, mil loomemaja tegevust alustas. Allpool väike ülevaade loomemaja tegevusest.

Kuidas läheb?

Meil läheb hästi, aga alati võiks minna paremini. Kui aus olla, siis realistina ei osanud ma loota, et maja Räpina inimeste poolt nii kiiresti omaks võetakse. Kui minna arvudesse, siis kuu jooksul osaleb erinevates töötubades keskmiselt 250 inimest.

Kes osalevad töötubades?

Põhiliselt Räpina kandi inimesed. On olnud osalejaid ka Missost, Võrust, Põlvast, Värskast, Oravalt, Verioralt ja Mikitamäelt. 40-inimeselisele grupile on tellitud töötube ka Saksamaalt. Töötubad on tellinud kollektiivid nii Pihkvast, Tartust, Põlvast, Viljandist ja Lihulast. Uudistajaid on olnud Lätist, Pihkvast, Värskast sanatooriumist ja Eesti grupe ei jõua kokku lugedagi.

Kes töötubad läbi viivad?

Organisaatorina kummardus Helinale. Kui töötubade läbiviijatele teha kummardus, siis vist jääkski küürus käima, sest kõik juhendajad on tublid!

Tänu Jane Rauale, Eret Armale, Karin Otsusele, Eva Salale, Maarja Zupsmannile, Tiina Ibragimovale, Olav Pihlapuule, Helen Rannamäele, Tiina Kuulerile, Karille Bergmannile, Riina Nõukasele, Raili Kallavusele, Ragner Löbule, Ardi Kadanikule, Irina Bobkovale, Helemall Maaskile ja Krista Nagelile!

Milliseid töötubasid pakutakse?

Leivategu, torditegu, kringlitegu, koduõlle ja kaljategu, kangakudumine, käsitöö ja õmblemine, karpide, märkmike ja kaartide valmistamine, keraamika, klaasimaali, vitraažide, klaasehete valmistamine, kunstiringid, paberitegu. Kõiki saame teha nii lastele kui täiskasvanutele.

Millised on olnud näitused?

Räpina laste kunstinäitus, Venemaa kunstnik Nataliya Pugetšova keraamika ja maalinäitus, Aapo Ilvese fotonäitus, Ulla Preedeni maalinäitus, Triin ja Tiit Leeski maali ja seadete näitus.

Kohe avatakse loomemaja kunstiringi tööde näitus. Tulemas on veel Räpina juurtega inimeste tööde näituseid.

Mida uut plaanitakse?

Sügisest tahaksime avada animafilmiringi, pikema koolituse kalatoitumise, tahaksime alustada veel ka mööbli restaureerimise ja korrastusega, mõtleme ka taaskasutuse teemale, jätkame Vana Võromaa toitumise koolitusega. Loomulikult jätkuvad kõik seni toimunud õpitoad. Kui kellelgi on mõtteid, siis need on kõik teretulnud!

Kes hoolitsevad, et maja korras oleks?

Andra ning alati abivalmis Tiina ja Ilmar!

Kellelega tehakse koostööd?

Räpina Vallavalitsus, Räpina Aianduskool, Räpina Vabariigi Ühendus, Värskast Sanatoorium, Räpina Keraamika, Tartu Kutsehariduskeskus, Põlva Maavalitsus, Räpina Paberivabrik, OÜ Teilma, OÜ Santex, OÜ Unosan, OÜ Paulus, Aapo Ilves, SA Räpina Sadamad ja puhkealad jne.

Kas ise oled õnnelik?

Võib öelda, et jah.

Olen läinud koju väga väsinuna, kuid veel mitte kunagi tüdinenu.

Kas on tänatud?

Oleme saanud mitmeid erinevaid tunnustusi, aga nendest kaks on parimatest parimad. Kui meid külastas Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves, siis majja tulles ütles, et saab olla maksimum 15 minutit. Lõpuks oli aga ta hoopis 1,5 tundi ja lahkudes kirjutas külasteraamatusse sõnad: „VAPUSTAV, VAIMUSTAV, VÄGEVI!“

Skulptor Mati Karmin, kes tuli ka vaid hetkeks, oli mitmeid tunde ja lahkudes ütles: „Sellist Eestit ma tahtsin küll!“

Parimat energiat annavad aga inimesed, kes tulevad, on majas ja lahkuvad rahulolevate nägudega.

Leo Kütt

Ridi-radi-ralla, mõisa ukсед valla!

Räpina mõis osaleb juba aastaid Eesti Mõisakoolide Ühenduse külastusmängus „Unustatud mõisad“, mis on suunatud kohaliku identiteedi hoidmisele ja tutvustamisele. Kaksikümne kolm mõisat, milles asuvad koolid, on külastajatele samaaegselt kuuel päeval avatud. Külastuspäevad on 29. mai, 12.–13. juuli, 25.–26. juuli ja 9. august. Mõisad võtavad külastajaid vastu hommikul kella kümnest kuni õhtul kella kuueni. Igal täistunnil toimub giidiga jalutuskäik, avatud on näitused ja kohvikud. Traditsiooniks on kujunenud kella kolme kontserdid. Räpina mõisas on järgmised kontserdid: 29. mail Räpina Muusikakooli õpilaste kontsert, 12. juulil noorteansambel The Five Beats, 13. juulil Kait Tamra, 25. juulil Lõuna-Eesti Noorte Bigband Anton Kogani juhatusel, 26. juulil Alexis Roussine (viul, Prantsusmaa) ja Diana Liiv (klaver), 9. augustil Oksana Iljašenko ja tema flöödiõpilaste kontsert.

Külastusmängust osavõtjad saavad esimesest külastatavast mõisast osalejaraamatu, millesse koguvad külastuspäevade mõisatest templeid. Vähemalt kümme mõisat külastanute vahel loositakse välja kutseid sügisel Räpina mõisas toimuvale hooaja lõpupeole. Lisaküsimustele õigesti vastanute vahel läheb loosimisele kümme ajalugu ja Eesti mõisaid tutvustavat raamatut.

Räpina mõis ei ole unustatud, siin käib rohkesti mõisahuvilisi. Külastuste vastuvõtuks ja heaks teenindamiseks vajame personali. Juba mitmendat aastat tegutsevad vabatahtlikena RÜG õpilased Kristi, Kati ja Juulia Paulson, Hanna Mathiesen, Laura Kolsar ja Lenna-Emilie Võikar, Maarja-Liil Mahlakas Viluste Põhikoolist ning Harald Hendrikson Tartu Mart Reiniku Koolist. Lapsed täidavad oma kohustusi rõõmuga ja saavad hea töökoogemuse. Tänavu on meil abiks ka Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli reisirakenduse praktikant Marianne Kivisalu.

Viljandimaalt alguse saanud mõisamäng on kasvanud üle-eestiliseks. Sellest on kujunenud Eesti kultuurilugu haarav ettevõtmine, mis on huvitav nii lastele kui täiskasvanutele. Kõik lustlikud ja hakkajad inimesed on oodatud!

Räpina Muusikakool
Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseum
Räpina Valla Kultuurikeskus

Ühe leitud Vabadussõja mälestussamba lugu

Esimene maailmasõda kaasas suure osa maailmast ning kestis 28. juulist 1914 kuni 11. novembrini 1918. Maailmasõja tulemusel ilmusid maakaardile mitmed uued riigid, nende hulgas ka Eesti, kes kuulutas end iseseisvaks 24. veebruaril 1918. Noorel vabariigil tuli end tõestada veel 28. novembril 1918. aastal alanud Vabadussõjas, üle saja tuhande Eesti mehe kaitses kodumaad võõrvägede vallutuste eest. Sõda lõppes 2. veebruaril 1920, kui Tartus sõlmiti rahu Eesti ja Venemaa vahel.

Mälestussamba taasavamine Räpina päevadel 24. juunil 1989. aastal.

Foto: Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseum.

Kodumaad kaitsnud

ning kodumaa eest langenud kangelased on aastasade vältel olnud rahvale olulised. Pärast Vabadussõja võidukat lõppu puhkaid langenud kodukalmistu mullas ka Räpina kihelkonnas. Teha jäi veel ausammas, et kangelased ei unneks. Räpina Vabadussõja ausamba püstitamise algatajateks oli Räpina vallavalitsus esotsas vallavanem Daniel Toodingu ja Räpina Põllumeeste Seltsi esimehe Daniel Ritslaidiga. Ausamba kavandi valmistas Pallase Kunstikoolis õppiv Hugo Tooding. Sambaks tarvilik kivi leiti Räpina lähedalt Kuuksi külast Palsingi talu põllult. Töö teostas kiviraiumistöökoha omanik Paul Gustav Johannes Kirostok Ristipalolt. Nurgakivi pandi 20. septembril 1925. aastal.

Räpina Vabadussõja ausammas avati 26. juunil 1927. aastal. Avakõne pidas ja sambalt katte eemaldas Vabariigi Valitsuse ja sõjaministri nimel 2. diviisi ülema kohusetäitja kolonel Eduard-Alfred Kubbo. Luteriusu kombe järgi pidasid pühitsemineestuse Räpina ja Kanepi õpetajad, apostli õigeusu kombe järgi kohalik preester. Piduliku avamise puhul peeti mitmeid kõnesid, kus avaldati au ja tänu kodu kaitses langenud kangelastele.

18 aastat hiljem heitles kodumaa jälle võõrvõimude all ning 27. augusti ööl 1945. aastal lõhkusid Nõukogude armee sõdurid ausamba, kivisse raiutud austusavaldus oli küll purustatud, kuid rahva mälestustest ei suudetud kangelasi kustutada. 1987. aastal uue ärkamisaja vaimus hakati Eestis looma muinsuskaitse selts, kelle ülesanne oli taastada hävitatud ja kaitsta hääbuvat. 17. novembril 1988. aastal loodi Räpina Muinsuskaitse Selts, kelle esmaseks ülesandeks pidasid seltsi liikmed Vabadussamba taastamist. Värske seltsi eestvedajad (esinaine Valve Tambets, liikmed Janhard Kaldoja, Maaja Elken, Virge Mastik, Andres Põder, Koit Pedosk, Enu Mäela, Ilmar Nagelmann, Hilja Turvas, Ülo Kuusik) olid samba taastamise kõige enam seotud. Soov oli leida kõik purustatud tükid, et sammas saaks tagasi oma endise ilu, taastamist on kirjeldatud ka Räpina Muinsuskaitse Seltsi poolt välja antud brošüüris.

22. veebruaril 1989. aastal alustati kaevamistöodega ja juba järgmisel päeval tõsteti maapinnale 3–4-tonnised leitud tükid. Ausamba vundamendi valmistasid KEK-i ehitusmehed, uued astmed valmistati Võru teeninduskombinaadis Tamula. Haljastusprojekti tegi Adolf Vaigla ning samba nurgakivi pandi paika 30. aprillil 1989. aastal. Mälestussammas taasavati Räpina päevade raames 24. juunil 1989. Avasõnadega esines muinsuskaitse seltsi esinaine Valve Tambets, katte eemaldasid Vabadussõja veteranid Eduard Lohv ja Otto Tigane. Samba pühitses EELK Räpina koguduse õpetaja Andres Põder, assisteerisid Georg Lillmäe Põlvast, Villu Jürjo Urvastest ning Morten Anderson Ahvenamaalt. Tervituskõnega esinesid ka Mart Laar, Inge Hirno, Heino Otsmaa, Osvald Tooding, Janhard Kaldoja ning väliseestlased Rootsist ja Ameerika Ühendriikidest.

Vabadussõja mälestussamba loost saab ülevaate muuseumi väljapanekul „Vabadussõjas langenute mälestussamba taasavamisest Räpinas möödub 25 aastat“, mis asub raamatukogus.

Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseum

„Unustatud mõisate“ vabatahtlikud National Geographicu raamis.

Foto: Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseum.

UUDISKIRJANDUST RÄPINLASTELT JA RÄPINA KOHTA

Naljatamisi võib öelda, et pikk ja suusatamiseks sobimatu talv on loonud soodsad tingimused selleks, et koos kevadega saaks Röpinas tärnata uut kirjasõna. Uusi raamatuid on ilmunud või kohe-kohe ilmumas nii Röpina autorite sulest kui ka kaugemalt, sh uudisproosa, mälestused, ajalugu. Ehkki iga raamatu sünn on erinev, etendavad mitmed väljaanded verstaaposti rolli Röpina Aianduskooli 90-aastases ajaloo. Lugesime suuredamiks tutvustame Röpina Rahvalehe veergudel uudiskirjandust lähemalt.

„Röpina inimesi ja taimi“

Autor Jaan Kivistik

See raamat on Röpina Aianduskooli õpetaja Jaan Kivistiku mahuka teadmispagasi väljendus. Kadestamisväärt fakte ja -müü, õpetajale ja teadlasele kohane täpsus. Austus õpetajate, õpilaste ja teiste kaasteeliste vastu. Taimeriigist lugupidamine, mis väljendub juba sellises keelises pisedetailis nagu asesõna „kes“ tarvitamine, kirjutades taimedest kui elusolenditest.

Raamatu saatessõnas kirjutab Jaan Kivistik:

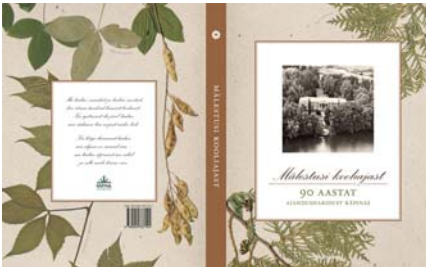
„Huvi ja armastus taimede vastu on toonud siinsesse aianduskooli õppima tuhandeid inimesi kodumaalt ja võõrsiltki. Paljudest neist on saanud nimekad aednikud, keda seovad lähemad suhted kindlate taimeriühmadega. Mõne teise kokku puude taimedega jäi põgusaks. Ometi tajuvad nemadki taimi kui elusolendeid, kuigi hoopis teistsuguseid kui inimesi. Aianduskooli naabus on ergutanud aiakultuuri edenemist ümbruskonnaski. Aiandusõpetajana olen lävinud paljudel, kelle seos taimedega, nähtuna minu pilgu läbi, võiks huvi pakkuda nii asjaosalistele endile kui ka juhustilule lugejale.

Mõtetekogumiku avalugu avaldati trükikuna esmakordselt kooli 80. aastapäevaks ilmunud raamatus. Sellele järgnevad Röpina Rahvalehes aastatel 2011–2012 ilmunud lood ning valik samal ajal ja hiljem lausahtlisse kirjutatud. Nende vahele poetaan siin kasvanud taimede mõjul tärnanud luulekatseid ja ajakirjanduses ilmunud uusi taimi propageerivaid lugusid. Tahtsin tunda end raamatukese kokkupanekul võimalikult vabana ning otsustasin hoiduda materjali surumisest ettemääratud raamidesse. Töö käigus meenus palju neid, kelle suhetest taimedega oleksin tahtnud veel kirjutada. Ehk teen seda edaspidi, kui just asjaosalised pahaks ei pane.“

„Mälestusi kooliajast. 90 aastat aiandusharidust Röpinas“

Koostaja Virge Mastik

(Röpina AK viilistlaskogu juhataja esimees)
Kujundaja Anna Lauk (Röpina AK viilistlane)

Röpina Aianduskooli väärikas 90-aastases ajaloo on, keda ja mida meenutada ning mälestusteraamatu kaudu asjaosalisteni ja teiste huvilisteni tuua. Röpina Aianduskooli viilistlaskogu juhataja esimees Virge Mastik võttis oma õlgadele mahuka raamatu koostamise töö, mille tulemust saab kaunis kujunduses, mille loojaks Anna Lauk, aianduskooli juubeli puhul käes hoida.

Koostaja Virge Mastik iseloomustab mälestusteraamatut järgmistel sõnadega:

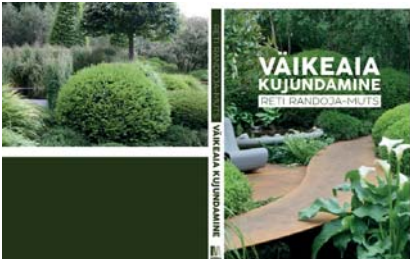
„Raamatusse on kirja pandud Röpina Aianduskooli algusaastate ajalugu, hulgaliselt mälestusi siin koolis õppinud ning töötanud viilistlastelt. Meenutatud on oma noorusaega, kursusekaaslasid, õppe- ja elamistingimusi, vaba aja veetmise võimalusi, endisaegseid õpetajaid ja direktoreid jne. Kogumiku lõpus on aianduskooli lõpetanud viilistlaste nimekirjad aastast 1927–2014.

Olgu need memuaarid nostalgiliseks tagasivaateks eelmisel sajandil meie kooli viilistlastele ja õpetlik-hariv materjal tänastele õppuritele. Kaante vahele kogutud mälestused on osake Eesti aiandushariduse ajaloo.

Soovin kõikidele lugejatele meeldivaid hetki kohtumisel mälestustega!“

„Väikeaia kujundamine“

Autor Reti Randoja-Muts

Raamatu „Väikeaia kujundamine“ kirjutamisel on autoril olnud kaks peamist eesmärki: oma õpilastele aiakujunduse tundide toetamine ning olla ideedega abiks neile, kel on juba aastaid küpsenud plaan oma väikese aia kujundusega midagi ette võtta. Kindlasti leiavad raamatust häid nõuandeid ka aiandusteadlikud Röpina inimesed.

Raamatu autor kõneleb tutvustuseks nõnda:

„Raamatust selgub, et ei ole oluline, kas kujundatav aed on endine suvilakooperatiivi aed või alustatakse puhtalt lehelt ehk aia, kus puuduvad igasugused taimed – kujundamisprotsess käib ikka kindlat rada mööda, mis ongi nimetatud raamatu sisuks. Olen püüdnud kirjutada kõigest, mida ise õppinud aiakujundajana ja igapäevaselt õpetajana töötades aasta-aastalt juurde olen õppinud ja endas arendanud. Õpetajana olen saanud kindlust, et raamatus käsitletavat metoodikat rakendades on võimalik jõuda realistliku aiakujunduse plaanini, mille järgi saab rajada kodus. Raamatus lükkab ümber ka linnalegendid, et ühe väikese aia kujundamisel on määrava tähtsusega see, et oskaksid hästi joonistada. Olulisem on siiski see, et inimese ei kaardaks haarata pliiatsi ja paberit järele ning julgeks oma käega ja mõõtkava arvestades julgemadki unistused paberile kanda.“

Raamatu põhiosa moodustavad erinevad kujunduse etapid ja raamatu lõpus valmib ka üks võimalikest haljastusplaanidest. Lisaks on raamatut täiendatud rohke pildimaterjaliga nii kujundusideedele kui ka valikulise taimmaterjali kohta.

Reti Randoja-Muts julgustab tulevase aiakujundajaid kindlalt: „Kuni inimese läheneb oma aiale loomulikul, kuid peab kinni raamatus esitatud kujundamise etappidest ning usub sellesse, mida teeb, siis ei näe ma põhjust, miks ei peaks valmima eriomane haljastusplaan oma väikesele aiale. Edu saadab neid, kes ei kardaks eksida!“

„Puuvilja- ja marjasordid. Soovitussortiment“

Autor Jaan Kivistik

„Puuvilja- ja marjasordid. Soovitussortiment“ on mõeldud väga laiale lugejaskonnale, kõigile puuvilja- ja marjakasvatavatele. Kirjastuse TEA kodulehelt leiab raamatut tutvustuseks järgmist:

„Aednik saab maitsta oma töö vilju aastakümneid, kui ta on õnnestunud valinud puuvilja- ja marjasordid. Käsiraamatus kirjeldatakse Eesti Aiandusliidu puuviljanduskomisjoni poolt soovitatud sorte, iga sordi väärtusi, puudusi ja kasvatamise iseärasusi, et pakkuda tuge valiku tegemisel ja vähendada sellega seotud riske. Tutvustatakse ka Eestis enam kasutatavaid poolealuseid.

Puuvilja- ja marjasordide soovitussortiment on 169 fotodega illustreeritud sordi kirjeldust.

Raamatus „Puuviljad ja marjad Eestis. Pomologia“ (TEA, 2010, 2012) käsitleti 2009. aastal koostatud soovitussortimenti. Viimane sortimendi läbivaatus toimus 2013. aastal Röpina Aianduskoolis ja seal soovitatud sordid ongi käesoleva käsiraamatu sisuks.“

„Köögiviljakasvataja aabits“

Autor Tiina Paasik

Aprillis jõudis polettidele ka „Köögiviljakasvataja aabits“ õpetaja Tiina Paasikult. Rahva Raamatu kodulehel kirjutatakse raamatu kohta järgmist:

„Röpina Aianduskooli kauaaegse õpetaja Tiina Paasiku kirjutatud „Köögiviljakasvataja aabitsas“ käsitletakse kapsaid, sibulaid, juur- ja kaunvilju, vili- ja lehtköögivilju ning vähe levinud köögivilju.

Köögiviljad on populaarsed, neid kasvatatakse aedades, kasvuhoonetes ja linnakorterite rõdudel. Huvi uute liikide ja sortide vastu on suur. Autor on kõiki kirjeldatud köögivilju ise kasvatanud ja tunneb hästi erinevate taimede kasvatamise iseärasusi, mida raamatus on käsitletud.“

„Kodune mahepõllundus“

Autorid Kaire Talviste, Katrin Uurman, Tairi Albert

Koostöös Röpina Aianduskooli õppejõudude Katrin Uurmani ja Tairi Albertiga on kirjastuses Pegasus sündinud raamat „Kodune mahepõllundus“, mis lähtub Eesti oludest ja võimalustest. See on praktiline abimees kõigile, kes tahavad maheaian-dusega algust teha või seda veel teadlikumalt viljeleda.

Raamatust leiab õpetusi alates aiaplaneerimisest kuni saagi koristamiseni välja. Saab teada sedagi, milliseid taimi üksteisele naabriks valida ja milliseid mitte. Milline peaks olema muld ja mulla-viljakus, kuhu ja kuidas rajada köögiviljapeenrad, ürdi- ja maitsetaimede ala, kasvuhooned ning marja- ja puuviljapõllud? Vajalikke nõuandeid jagub ka neile, kes on kemikaalid ja muud mürgid oma aia juba pagandanud, kuid peavad kahjuritega endistviisi igal aastal võitlema. Raamatus räägitakse ka sellest, millised haigused võivad saagile saatuslikuks saada ja kuidas neid vältida.

Lugeja leiab hulgaliselt nippe, nõuandeid ja tarkusi, mis aitavad maheaiaist rõõmu tunda ja kemikaalideta võimalikult suurt saaki saada.

„Maalehe suvelilleraamat“

Autor Merike Aomets

Jaanuari lõpupäevadel jõudis polettidele Röpina Aianduskooli kutseõpetaja Merike Aometsa „Maalehe suvelilleraamat“, mida tutvustatakse Rahva Raamatu kodulehel nõnda:

„Suvelilled on võitnud aednike südame sellega, et nende õisi näeb juba samal aastal, neid saab igal aastal vahetada ning peenraid uute huvitavate taimedega ümber kujundada, nende valik on väga suur ning tublimad neist õitsevad terve suve kuni sügisest külmeden. Selles raamatus tutvustab autor rohkem kui 70 kergesti kasvatatavat ehk otse peenrale külvatavat suvelille. Taimede ja lillede vastu on aednik huvi tundnud juba lapsepõlvest alates. Enam on teda köitnud lilled, mida saab otse peenrale külvata. Nendega on ta tegelema palju aastaid. Merike Aomets on ise kasvatanud kõiki raamatus tutvustatavaid suvelilli.“

„Arstibist Röpinas läbi kolme sajandi“ II osa

Koostaja Vello Padrik

Kunstnik Jane Raud

Ilmub 2014. aasta juulis.

Valminud on Vello Padriku koostatud raamatu „Arstibist Röpinas läbi kolme sajandi“ II osa käsikirja, mis ootab trükikojas trükkimist. Raamat sisaldab paljude Röpinas töötanud ja töötavate arstide poolt kirjutatud elu- ja töölugusid.

Raamatu II osa sündimise vältimatu kirjeldab koostaja dr Vello Padrik saatessõnas järgmiselt:

„Juba 13. juulil 2013 Röpina volikogu saalis toimunud raamatu „Arstibist Röpinas läbi kolme sajandi“ I osa tutvustusel ütlesin, et töö jäi poolikuks, kuna paljud Röpinas töötanud arstid jäid mitmesugustel põhjustel sellest raamatust välja.

Vajalik oli koostada sellele raamatule järg, et lisada nende nimed, kes väärksid siin kohta, aga kelle olemasolust polnud mul aimugi või kelle kohta ei leidnud piisavalt andmeid.

Juba esimese raamatu käsikirja trükkimise järel alustasin „detektiivitööd“, püüdes üles leida võimalikult palju Röpinas töötanud meedikute aadressid, telefoninumbreid, et paluda ka neil oma elu-töölood kirja panna. Leid ületas lootused.“

Eraldi peatükk on stomatologia arengust Eestis, mida on põhjalikult käsitletud Maie Lövi-Kalnin ja Viktor Kalnin ning Röpina töötanud hambaarstide lood. Kajastamist leiab uue eriala, perearstiteaduse ajalugu Eestis ja selle õpetamisest Tartus. Sellele on lisa kirjutatud praegu Röpinas töötavad perearstid. Kiirabi ja vältimatu abi arengut on kirjeldanud Röpina kiirabis töötanud arstid.

Oma kokkupuuteid Röpina arstiabi ja meditsiinijuhataja ehitusega on kirjeldanud Röpina tuntud inimesed Elle Mälberg, Oskar Tuvik, Meelis Mälberg, Inge Hirno, Janhard Kaldoja, Ülo Zirnask jpt.

Raamatu I osas ilmunud Röpina apteegi ajaloole on lisandunud veel kolme Röpina kihelkonna apteegi, Mehikoorma, Veriora ja Leevi apteegi ajalugu.

Kaks artiklit on Põlva rajooni Sanitaar-epidemioloogilise Jaama (asukohaga Röpinas) ajaloo.

„Varesed, need valged“

Autor Tiina Ilves

Kujundus Aapo Ilves

Tiina Ilvese kirjandusliku talendi austajad on juba ammu ootel. Raamatu toimetajana tean – lugeja ei pea pettuma. Järg raamatutele „Augustihambad“ (2006) ja „Viis viimatist“ (2009) on sama mahlaka sõnakasutuse ning elule lähenemisega. Sealt leiame eelnevatest raamatutest tuttavad sõbrannad Eerika ja Liisi („vanad näod, uued hambad...“), ent hoopis uutes ootamatutes situatsioonides, mis – olles kui elust enesest, on samas paljudele tuttavlikud. Loomulikult sobib raamat hea meelelahutusena lugemiseks ka juhul, kui eelmised raamatut lugemata.

Raamatu tagakaanelt leiame lugemise innustuseks järgnevad mõtted:

„Ameerika humorist Erma Bombeck on nentunud: „Õrn joon eraldab naeru ja valu, komöödiat ja tragöödiat, huumorit ja solvangut.“

Selle õrna joone peal ja ümber seikleb ka pealt kuuekümnene ja elurõõmus Eerika.

„Varesed, need valged“ on riburadane jutupoimik noorusel ja vanadusest, elust ja surmast, naerust ja nukurusest ning muidugi ka armastusest.“

„Suurim kingitus emalt“

Autor-koostaja Kristel Kossar

Tundub väga loomulikul ja ühtlasi vahva, et röpinalas võib kohata ka tänava kevadel ilmunud Kristel Kossari raamatus, kuhu on kogutud lood viieteistkümnelt tuntud loomeinimeselt, sh Eri Klas, Eerik-Niiles Kross, Ott Lepland, Laine Randjärv, Anni Arro jt. Pealkirja all „Minu Emailves“ algavat lugu alustab Röpina poiss Aapo Ilves nii kaunit, et tahaks tsiteerida:

„Päris algusest mäletan tema erakordset ilu. Atraktiivne, poolde selga ulatava blondi juuksepehmakaga narvalanna, Veriora kapelli kontrabassimängija, kelle riiklik töölesuunamine ning armumine toonasesse Vene sõdurisse, hilisemasse miilitsakunni ja sellele järgnenud abielu Lõuna-Eesti väikelinna lasteaiakasvatavateks istutas.“

Usutavasti tekkis huvi, mis edasi sai? Huvi rahuldamiseks tuleb minna lähimasse hästi varustatud raamatupoodi või raamatukokku!

Autoritelt-koostajatelt kogus raamatututvustused Röpina valla haridus- ja kultuurispetsialist

Eva Saar

Aapo Ilves oma ema Tiinaga.

RÄPINA VALLA KULTUURISUVI

JUUNI

R-L, 6.-7. VI	RÄPINA HEA KODU PÄEVAD
R, 6. VI 12	Hea kodu konverents <i>Räpina loomemajas</i>
19	Avaõhtu kontsert <i>Räpina muusikakooli vana maja aias</i>
22	Kontsert „Aapo Ilves ja sõbrad“ <i>Räpina loomemajas</i>
L, 7. VI 9-15	Hea kodu päevade mess, töötodad, ekskursioonid, kultuuriprogramm.
L, 7. VI 13	Räpina Aianduskooli 90. aastapäeva tähistamine
13.30	Rongkäik Aktus Vt täpsemat kava www.aianduskool.ee
L, 7. VI 15	Martina Võrgu ja tema klaveriõpilaste kontsert. Tasuta! <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
L, 7. VI 18	Peipsimaa orelifestivali kontsert: Kristol Eeroja-Põlde (viul) ja Elke Unt (orel). Kontsert on tasuta! Korraldaja: Hugo Lepnurme Muusikaühing, kunstiline juht Elke Unt. <i>Räpina Miikaeli kirikus</i>
R, 13. VI 18	Kirjandusõhtu „Paul Haavaoks 90“. Tasuta! Võõpsu raamatukogus
R, 13. VI 20	Võõpsu jaanikuuõhtu Esinevad Uno Kaupmees ja ansambel Lustgast ning tantsurühmad Pihlamarjad ja Helgerid. Pilet tund enne algust 2, alates kella 19-st 5 eurot. <i>Võõpsu pitsikuuri platsil</i>
P, 15. VI 12	Laste rattapäev. Vigursõit ja kross erinevatele vanuseastmetele. Võistlenu on oodatud kõik noored rattasõbrad, kes tunnevad, et on veel lapsed, loomulikult ka heatahtlikud suuremad sõbrad ja kaasaelajad! <i>Räpinas, Sillapää lossi pargis</i>
N, 19. VI 13	Räpina ÜG põhikooli lõpuaktus <i>Räpina Ühisgümnaasiumis</i>
R, 20. VI 15	Räpina ÜG gümnaasiumi lõpuaktus <i>Räpina Ühisgümnaasiumis</i>
R, 20. VI 18	Räpina Rattatuur 2014. Eraldi distantsid võistlussõitjatele ja harrastajatele! <i>Start Räpina keskvaljakul</i>
R, 20. VI 20	Jaanipidu! Isa ja poeg Lintest! Esinevad Tauri ja Toomas Anni. Hoogsad tantsud tantsurühmadelt Murelid ning Kagu-Kabujalakõsõ. Pääse eelmüügis ja tund enne algust 3, õpilastele ja pensionäridele 2 eurot. Alates kella 20-st kõigile 5 eurot. NB! Vihma korral külakeskuse saalis. <i>Linte külakeskuse õuel</i>
L, 21. VI 12	Laupäevak „Räpina laulab ja tantsib“. Esinevad Räpina flamenkotantsijad. Tasuta! <i>Räpina keskvaljakul</i>
L, 21. VI 20	Jaanisimman ansambliga Oravapoisid. Rahvalikud tantsud Reilendrilt. Pääse ürituse toetuseks 1 euro. <i>Ruusa pargis</i>
P, 22. VI 20	Suwewalguse pidu ansambliga Haag. Hoogsad tantsusammud näitab ette tantsurühm Nõtked ja Karvased. Pilet 2 eurot. <i>Leevakul</i>
E, 23. VI 11	Võidupüha mälestusteenistus <i>Miikaeli kirikus</i>
E, 23. VI 12	Võidupüha mälestushetk <i>Ausamba pargis</i>
E, 23. VI 20	Räpina suur jaanipidu! Muusika ansamblilt Singapur. Pilet 3€/2€ <i>Räpina Tuletõrje väljakul</i>
R, 27. VI 17	Luuleõhtu Ilmar Trulli raamatu „Iseloomuga loom“ põhjal I-IX klassi õpilastele. Tasuta! <i>Võõpsu raamatukogus</i>
L, 28. VI 12	Laupäevak „Räpina laulab ja tantsib“. Esinevad Räpina line-tantsijad Rāpcountry. Tasuta! <i>Räpina keskvaljakul</i>
P, 29. VI 12	Räpina Rull 2014. Turvavarustus kohustuslik! <i>Räpina keskvaljakul</i>
JUULI	
K, 2. VII 12	Orelipooltund. Musitseerib Kristiina Nagel. Tasuta! <i>Räpina Miikaeli kirikus</i>
N, 10. VII 19	Vabaõhulavastuse „Kaalukoda“ esietendus! Lugu armastusest ja elust sovhoosis. Tekst Jan Rahman, lavastaja Meelis Hansing, kunstnik Irina Vanhanen. Pilet 10, õpilastele ja pensionäridele 7 eurot. <i>Ruusal</i>
R, 11. VII 19	Vabaõhulavastus „Kaalukoda“. Pilet 10, õpilastele ja pensionäridele 7 eurot. <i>Ruusal</i>
R, 11. VII 21.30	Nostalgiaõhtu. Esineb ansambel Meidon. Retrodisko unustamatute muusikahittidega, DJ. Jaanis Koppel. Pääse 2 eurot. <i>Ruusa kultuurimajas</i>
L, 12. VII 10-18.40	Külastusmäng „Unustatud mõisad 2014“ <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
L, 12. VII 15	Kella kolme kontsert! Noorteansambel The Five Beats koosseisus Kristina Bianca Rantala, Steven-Marten Suur, Triinu Ruuspõld, Maksim Rjurikov, Lars Asi <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>

L, 12. VII 10	VII Heino Tolstingu mälestusvõistlused võrkpallis. Registreerimine ja info telefonil 516 7760 (Miia Sultsmann) või 508 3066 (Kaido Liiv). <i>Naha külalplatsil</i>
L, 12. VII 13	Ruusa kodukandipäev ja sovhoositöötajate kokkutulek. Õhtusel peol esinevad Leevaku küla bänd ning ansambel Meidon. <i>Ruusal</i>
L, 12. VII 16	Vabaõhulavastus „Kaalukoda“. Pilet 10, õpilastele ja pensionäridele 7 eurot. <i>Ruusal</i>
P, 13. VII 10-18.40	Külastusmäng „Unustatud mõisad 2014“ <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
P, 13. VII 15	Kella kolme kontsert! Esineb Kait Tamra. <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
P, 13. VII 16	Vabaõhulavastus „Kaalukoda“. Pilet 10, õpilastele ja pensionäridele 7 eurot. <i>Ruusal</i>
E, 14. VII 19	Vabaõhulavastus „Kaalukoda“. Pilet 10, õpilastele ja pensionäridele 7 eurot. <i>Ruusal</i>
T, 15. VII 19	Vabaõhulavastus „Kaalukoda“. Pilet 10, õpilastele ja pensionäridele 7 eurot. <i>Ruusal</i>
R, 18. VII 16-19 20-23.30	
VÕÕPSU KALAMEESTEPÄEV 2014	
*Lodjasõidud Võõpsu sadamast *Noorte kalapüüginõustlus Koržetsi õpikokk Suvesimman ansambliga Kihnu Poisid, tantsusammud näitab ette tantsurühm Helgerid. Pääse tund enne algust 2, alates kella 20-st 4 eurot.	
L, 19. VII 7	VÕÕPSU KALAMEESTEPÄEV 2014 Kalapüüginõustlus
10	Kala-, käsitöö- ja omatoodangu laat
11	Kalameestepäeva avamine. Päeva juht Meelis Kõo. Lodjasõidud; kalapüüginõustluse autasustamine; õpitoad, näitus. Kultuuriprogrammis kollektiivid Petseri rajoonist, Lätimaalt Vilakast, Võru Folkloorifestivali ning Põlva Lõõtsapeo esinejad. <i>Võõpsu pitsikuuri platsil</i>
R, 25. VII 10-18.40	Külastusmäng „Unustatud mõisad 2014“ <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
P, 25. VII 15	Kella kolme kontsert! Esineb Lõuna-Eesti Noorte Bigband Anton Kogani juhatusel. <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
L, 26. VII 10-18.40	Külastusmäng „Unustatud mõisad 2014“ <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
L, 26. VII 15	Kella kolme kontsert! Alexis Roussine (viul, Prantsusmaa), Diana Liiv (klaver). Kavas: Caesar Franck, Ludvig van Beethoven. <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
AUGUST	
R, 1. VIII 19	Tantsukontsert. Külla tuleb Saaremaalt tantsurühm Marleene. <i>Sillapää lossi pargis</i>
L, 2. VIII 12	Rahvusvaheline motokross „Isad ja Pojad Räpinas 2014“ <i>Linte krossirajal</i>
K, 6. VIII 12	Orelipooltund. Musitseerib Kristiina Nagel. Tasuta! <i>Räpina Miikaeli kirikus</i>
L, 9. VIII 10-18.40	Külastusmäng „Unustatud mõisad 2014“ <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
L, 9. VIII 15	Kella kolme kontsert! Esinevad Oksana Iljašenko ja tema flöödiõpilased <i>Räpina Muusikakoolis, Sillapää lossis</i>
K, 20. VIII 18	Räpina Miikaeli kontsertsarja „Mu süda ärka üles“ Külli Eriksoni orelikontsert. <i>Räpina Miikaeli kirikus</i>
L, 23. VIII 14	VIII Räpina valla külade päev! Sportlik perepäev kõigile! Kanu- ja süstasõidu algtoed Põlva Matkaklubi juhendamisel. Õhtune tantsumuusika ansamblilt Lihtsad Poisid. <i>Leevakul</i>
R, 29. VIII 12	Linte lastepäev. Orienteerumisvõistlused! <i>Linte külakeskuses</i>
R, 29. VIII 18	Kirjandusõhtu „Nasta Pino 80“. Tasuta! <i>Võõpsu raamatukogus</i>
L, 9. IX 9-13	Kirbuturg. Korraldab Räpina VHÜ vanaemade õpiring Lõimelõng. <i>Sillapää lossi pargis</i>
NÄITUSED	
Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseumi näitused:	
Näitus „Näpud mullas, närvid korras“ Sillapää lossis	
Näitus „Adolf Vaigla 100“ Räpina Aianduskooli kasvuhoones.	
Näitus „Räpina kultuurielu viimasel 100 aastal“ Räpina Aianduskooli vestibüüdis.	
Näitus „Kitä umma järvekeista, kallista kalarannakõista“ Võõpsu pitsikuuris. Eelneval kokkuleppel Svetlana Hrabrova, 5198 0719.	
Väljapanek „Vabadussõjas langenute mälestussamba taasavamisest Räpinas möödub 25 aastat“ Räpina Raamatukogus kuni 20. juulini.	

RÄPINA RULL 2014

Pühapäeval, **29.** juunil

Start kell 12.00 Räpina keskvaljakul

Rullisõit võistluse või matkana:
Räpina keskvaljak- Võõpsu- Räpina keskvaljak (8,4 km.)

Rullisõit toimub kõigile soovijatele, vanusepiirangut ei ole. Saab sõita nii aja peale kui ka lihtsalt matkata, aega fikseerimata. Turvakiiver on kohustuslik.

Samal ajal on platsil avatud vigursõidurada kõikidele soovijatele.

Peredele, kes osalevad rullisõidul vähemalt kolme liikmega, üllatusahhinnad!

Turvavarustus!

Registreerimine kell 11-11.50 stardipäeval.
Stardimaks 5 €
Räpina valla elanikele stardimaksu ei ole.
Info tel 518 3758

Vihma korral võistlust ei toimu!

RÄPINA RATTATUUR 2014

REEDEL, **20.** JUUNIL

START RÄPINA KESKVÄLJAKUL KELL 18.00

Võistlussõitjad
RÄPINA - RAHUMÄE - TOOLAMAA - RÄPINA (17,5)

Noored:
13 - 17 T ja P
Täiskasvanud:
18 - 39 M ja 18 - 35 N
40 - 49 M ja 36 - 49 N
50 + M, N

Iga vanusklassi parimale rapinlasele AUHIND!
Stardimaks 5 €
Räpina valla elanikele tasuta.
Registreerimine kell 17 - 17.45

Harrastussõitjad
RÄPINA - RAHUMÄE - JAAMAKÜLA - RÄPINA

Start samaaegselt võistlussõitjatega
LOOSIAHINNAD!
Registreerimine kell 17 - 17.45
INFO 518 3758
KIIVER ON KOHUSTUSLIK!
Meelelahutusprogramm!

LASTE RATTAPÄEV

PÜHAPÄEVAL, **15.** JUUNIL 2014 KELL **12.00**

RÄPINAS, SILLAPÄÄ LOSSI PARGIS

KAVAS: KROSS JA VIGURSÕIT
VANUSEKLASSID: kuni 5a, 6-7a, 8-9a, 10-12a

KIIVER! KINDAD!

Kaks tervise ja elu positiivsemaks muutmisele pühendatud loengupäeva Räpina loomemajas

11. juulil kell 17.00 ja 12. juulil 7.30-16.00.

Loengutega esinevad:
Irje Karjus – „Metsamoor“, fütoteraapeut, taimed meie elus,
Liisi Kutkin – ökoviljeleja, tervislikud toidud,
Jane Maastik – toitumisenõustaja, hea enesetunde toidud jne,
Aime Klaas – tervisekõnd, jooga, saun tervisele,
Heli Tennesaar – MM individuaalterapeut, organismi puhastamine, aluseline vee- ja magneesiumivajadus, organi valmistamine,
Mihkel Liivakant – jooga, magneesiumi- ja aluselise vee vajaduses organi valmistamine.

Tervisekontroll: vererõhk, veresuhkur, kolesterool ja keharasv.

Toitlustamine kolm korda (tervislikud toidud Liisi Kutkinilt).
Ürituse maksumus 20 € (koos toitlustamisega).
Üritusele info ja registreerimine
tel 569 89574 või rapina.vhy@gmail.com.

